

Levende Ord-kollapsen

Velsignet Helg

DAGEN

Nr.
251
94. årg.

Lørdag
27. oktober
2012
Kr. 20,-

Bruddet som knekte troen

SIDE 2 (LEDER), OG 16 - 37

Metoderapport til SKUP 2012

Johanna Hundvin Almelid, Eivind Algrøy,
Tore Hjalmar Sævik, Tarjei Gilje, Fred C. Gjestad

Metoderapport «Levende Ord-kollapsen»

1. Medarbeidere:

Johanna Hundvin Almelid, Eivind Algrøy, Tore Hjalmar Sævik, Tarjei Gilje, Fred C. Gjestad

2. Tema:

Levende Ord-kollapsen, fem år etter

3. Publisering:

- ♣ Over tusen «menighetsløse» etter Levende Ord (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 16 -17)
- ♣ Tiden etter Levende Ord: Sorgen, spørsmålene og tvilen (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 18 -21)
- ♣ – Jeg hadde ønsket å fortsette (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 23 – 25)
- ♣ Fortellingen om Levende Ord (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 26 -27)
- ♣ – Angrer på at jeg ikke sa ifra (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 30 – 31)
- ♣ Skepsis, motstand og aksept i nabolaget (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 34)
- ♣ – En altopplukende menighetstilknytning (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 34)
- ♣ Menigheten har senket skuldrene (Dagen (lørdagsmagasinet Velsignet Helg) 27. oktober 2012, side 36 -37)
- ♣ – Viktig å være på vakt (Dagen 31. oktober 2012, side 4 – 5)
- ♣ Flest karismatikere i «Guds brente barn» ((Dagen 1. november 2012, side 6 – 7)
- ♣ – Bergen trenger en ny menighet (Dagen 5. november 2012, side 4 – 5)

4. Redaksjonens adresse:

AS Dagbladet Dagen
Fjøsangerveien 45
Postboks 2394 Solheimsviken, 5824 Bergen

5. Kontaktperson

Nyhetsredaktør Fred C. Gjestad
Tel: 90150073
Epost fred.gjestad@dagen.no

6. Redegjørelse for arbeidet

I artikkelserien har vi vist de menneskelige, langsiktige konsekvensene av konflikten i menigheten Levende Ord i 2005/2006.

Nye og hittill ukjente fakta:

Vi har dokumentert at 55 prosent av medlemmene har forlatt menigheten uten å finne et nytt menighetsfelleskap og vi har fortalt historiene til de som har «betalt prisen». Det har aldri tidligere vært gjort denne saken, eller, så vidt vi kjenner til, i noen tilsvarende menighetskrise i Norge.

Bakgrunn:

Levende Ord Bibelsenter i Bergen var en av Norges største frimenigheter, og med den karismatiske pastoren Enevald Flåten i front fikk de stadig oppmerksomhet i media. Rundt 2.700 personer meldte seg inn i menigheten som omsatte for 50 millioner kroner på det meste.

I 2006 raknet det hele. Pastoren kom i konflikt med resten av ledelsen i menigheten, og en svært opprivende prosess endte med at Flåten måtte forlate menigheten.

Menigheten ledes i dag av «opprørerne», de har skiftet navn til Credokirken og har et langt mer moderat uttrykk enn de hadde under Flåtens tid.

I ettertid har vi gjentatte ganger hørt ryktene om at veldig mange har forlatt menigheten. Mange har også vendt alt av organisert menighetsliv ryggen, mange er desillusjonerte og mange har hatt store personlige utfordringer i ettertid. Et av kjennetegnene med et slikt menighetsmiljø var at veldig mange var veldig aktive og ofret en veldig stor del av livet sitt inn mot miljøet. Nederlaget ville derfor være tilsvarende stort om menigheten raknet.

Levende Ord var en selvstendig menighet som sto utenfor alle etablerte trossamfunn. Det vil si at det heller ikke var noen esktern tilsynsordning som kunne løse opp i en fastlåst konflikt. Menigheten hadde etablert en egen

ordning, som ikke fungerte da krisen oppsto.

Fortsatt er det svært mange menigheter i Norge som er selvstendige og som ikke har noen tilsynsordning. Som en meningsbærende avis som dekker dette fagfeltet, mener vi at Dagen har en særskilt rolle i å peke på konsekvensene av slike lederkonflikter. Det var også viktig at ingen av de kristne institusjonene eller høgskolene har satt søkelyset på langtidskonsekvensen av konflikten.

Hypotese:

Vi hadde en hypotese om at konflikten i menigheten hadde gjort at svært mange mennesker både har forlatt gudstroen og avsluttet deltakelsen i et organisert menighetsliv. Vi hadde også en hypotese om at mange tidligere medlemmer satt igjen med personlige problemer. Vi ønsket å se på langtidseffekten av en slik konflikt.

Etikk:

De etiske drøftelsene var sentrale i starten av arbeidet. Siden vi her skriver om tematikk som engasjerer våre lesere svært mye var det en felles forståelse av at vi ikke skulle bli en brikke i et maktspill. Vi skulle heller ikke gå i detalj rundt det som skjedde og hva som gikk feil i og rundt 2006. Vi skulle fokusere på konsekvensene, og mente at det var avisens samfunnsansvar å løfte frem dette.

Vi ønsket å ha en relativt nedtonet presentasjon der fakta fikk være tydeligere enn påstandene, og der balansen skulle komme tydelig frem. Vi mente at fakta talte så tydelig at ytterligere tabloidisering ville virke mot sin hensikt.

Tidligere informasjonsleder i Levende Ord er i dag en medarbeider i avisen, og til vanlig utgavesjef for Velsignet Helg. Han ble bevisst tatt ut av produksjonen i forbindelse med dette nummeret på grunn av sin bakgrunn.

Metode:

Arbeidsmetoden kan deles inn i tre stadier. Første stadium var å innhente tallmateriale for å ha et objektivt faktum bak hypotesen. Deretter måtte vi finne mennesker som kunne bekrefte historiene, og til slutt ville vi høre historiene til de sentrale aktørene. I tillegg var det viktig gi leseren et innblikk i hvordan menigheten var før den kollapset.

Fase 1 - fakta:

Kjennskap til miljøet gjorde at vi visste at mange hadde forlatt menigheten, og mange av disse har ikke meldt seg inn i andre menigheter.

For å dokumentere omfanget av dette ba vi om innsyn i alle de årlige tilskuddene som menigheten har fått fra Fylkesmannen i Hordaland. Det var viktig for oss å ha dokumenterbare tall som var sammenlignbare, både år for år og på tvers av menigheter og landsdeler. Tallmateriale fra Fylkesmannen har imidlertid sine begrensninger, blant annet ved at de ikke tar med personer som er aktive, men som er medlemmer i et annet kirkesamfunn, som kan være situasjonen for blant andre tilreisende studenter. Vi vet også at det er en treghet hos medlemmer til å melde seg inn og ut av en menighet. Dagens erfaring er at mange passive kirkegjengere velger å bli værende som medlemmer selv om de ikke lenger definerer seg som troende. Vi valgte likevel å bruke dette tallmaterialet, fordi vi anså dette som det mest troverdige historiske materialet.

Fra Fylkesmannen fikk vi ut alle medlemstall tilknyttet statstilskuddene fra 2000 til 2012 for Levende Ord, og senere Credokirken.

Del to av hypotesen var at de utmeldte ikke hadde funnet seg noe annet menighetsfellesskap. For å finne ut av dette, trengte vi medlemstallene for alle andre menigheter i Bergen. Medlemstallene fra Den norske kirke ville ikke være sammenlignbare, siden de får støtte over statsbudsjettet og ikke fra Fylkesmannen. Vi fikk innsyn i alle i medlemstall for alle menigheter/trossamfunn i perioden fra 2005. Men før den tid førte ikke Fylkesmannen statistikk, og vi fikk avslag på søknaden om fullt innsyn. Vi valgte derfor isteden å plukke ut en håndfull menigheter med som har noenlunde samme teologisk plattform som Levende Ord, og fikk innsyn i medlemstallene for perioden 2003-2012, altså ti år tilbake.

Problemet med en slik referansegruppe, var at den tok ikke høyde for personer som var meldt ut av Levende Ord og som var flyttet ut av fylket. Tallene var imidlertid så tydelige at vi anså at den andelen ikke kunne være så stor at det ville endre hovedkonklusjonen vår.

For å utelukke samfunnsmessige trender, ba vi også om tilsvarende tallmateriale for Oslo og Akershus.

Alle tallene ble lagt inn i et regneark, og vi kunne da se at 1.395 personer (av 2.549 personer) hadde forlatt menigheten i perioden fra konflikten startet og frem til siste år. Referansegruppen i Hordaland hadde en nedgang i samme periode, men på langt nær like kraftig. Dette ledet oss til konklusjonen om at omlag 1.000 var blitt menighetsløse. Da har vi trukket

fra en feilmargin på omlag 30%.

I frimenighetssammenheng er dette et svært høyt tall, all den tid da en «vanlig» menighet har opp mot 300 medlemmer.

Da vi kontrollerte mot referansegruppen i Oslo og Akershus, kunne vi heller ikke finne noen større endringer som kunne tyde på at samfunnsmessige forhold var årsaken til medlemsnedgangen.

For å være transparente overfor leserne valgte vi å bruk god plass på å beskrive metodikken vi brukte, og vi valgte å starte artikkelserien med å etablere faktagrunnlaget.

Konflikten ved Levende Ord preget i stor grad ettermælet. Menigheten hadde og har et stort omsorgsarbeid nasjonalt og internasjonalt, og mange velfungerende menigheter har lært mye fra det som tross konflikten var et unikt stykke menighetshistorie. Vi valgte å løfte fram Levende Ords historie ved å fortelle «fortellingen om Levende Ord» og intervju tidligere BA-redaktør Olav Terje Bergo og Bergenspolitiker Filip Rygg. Dette er også en del av «lærdommen etter Levende Ord». For å fortelle historien brukte vi tid på å hente inn avisoppslag, årsrapporter fra Levende Ord og hadde samtaler spesielt med to personer som kjente historien godt.

Fase 2 - historiene:

Med 1.395 personer å velge mellom antok vi at det skulle være lett å finne noen til å fortelle hvordan de hadde opplevd konflikten og hva det hadde gjort med dem.

Men dengang ei.

Svært mange menige menighetsmedlemmer svarte at selv fem år etter konflikten var det så mye smerte knyttet til Levende Ord at de hverken orket å snakke om det, og enda mindre å stå frem med sin historie. Vi landet på at noen få kunne få stå frem anonymt, mens vi jaktet videre på de åpne kildene. Vi anså det som problematisk at ikke flere ville stå frem, men så lenge de anonyme historiene samsvarte med de åpne kildene og annen research, valgte vi å la dem være med på å bygge ut historien. Samtidig underbygget og beviste nettopp de vanskeligheter kildene hadde med å snakke om historien, hypotesen om at det var en stor personlig belastning for den enkelte.

I researchfasen ringte vi omlag 20 personer som hadde vært aktive i Levende Ord, og kun tre av disse, alle menn, ønsket å fortelle sin historie

åpent. Svært mange reagerte med å spørre «hvorfør må dere grave i dette, har det ikke vært nok smerte», og det var en motstand mot å delta. Noe av denne skepsisen kan stamme fra en generell medieskepsis i det tidligere Levende Ord-miljøet, men vi vurderte det i hovedsak å være at kildene opplevde det som så krevende å snakke om historien at derfor ikke ønsket å stå frem.

Kombinasjonen mellom de tre åpne kildene, og de anonyme kildene som referes i reportasjen og de vi bare har brukt som bakgrunn, gjorde at vi var trygge på at vår hypotese var korrekt.

Fase 3 - reaksjonene

Enevald Flåten har siden konflikten holdt seg utenfor det offentliges søkelys. Det var derfor viktig å få høre hans reaksjon på konsekvensene. Det samme med «opprørsgeneral» Olav Rønhovde som tok over som pastor. I tillegg ville vi ha perspektivene til Leif Jacobsen, som var styreleder og den som støttet Flåten lengst i konflikten. Også i møtet med disse ønsket vi å fokusere på hva de tenker om konsekvensene. Det var interessant å se at de tre lederne var klar over problematikken da vi beskrev den for dem, selv om Rønhovde stilte spørsmålsteget ved antallet menighetsløse. Alle bekreftet at de mange sårede i konflikten var en belastning for dem personlig.

Vi forsøkte å få til en samtale med tre av de fire som skulle være menighetens frivillige tilsynsmenn. Den fjerde, døde et år etter konflikten. Men hverken Oslo-pastor Åge Åleskjær, svenske Ulf Ekman eller britiske Colin Urqhart ville fortelle noe om hvilke erfaringer de gjorde seg under konflikten og tiden etter.

Vi hadde i den påfølgende uken reaksjoner fra fagpersoner som har arbeidet tett med mennesker som har forlatt menighetsmiljøer med sterke ledere.

Oslo
11 januar 2013

Fred C. Gjestad

DAGEN®

Nr.
251
94. årg.

Lørdag
27. oktober
2012

Kr. 20,-

Velsignet Helg

A-AVIS

Bruddet som knekte troen

SIDE 2 (LEDER), OG 16 - 37

Hvor har det blitt av dem?

«Dette er bruddet som knekte troen. For noen troen på Kristus. For mange flere troen på organisert menighetsliv.»

LEVENDE ORD I BERGEN var med sine 2600 medlemmer Norges største frimenighet. Men hvor er disse menneskene nå?

LEVENDE ORD-KOLLAPSEN er hovedtemaet i denne lørdagens Velsignet Helg. Eller retttere sagt: Vi setter fokus på Levende Ords medlemsmasse. Hvor har det blitt av medlemmene i det som en gang var en slags norsk megakirke på Kråkenes i Bergen?

De undersøkelserne Dagen har gjort – og som vi i dag offentliggjør – avdekker et heller dystert bilde. 1400 personer har forlatt menigheten etter striden som via mediene ble kringkastet til hele landet i 2006. Men det virkelig problematiske er at tallmaterialet tyder på at flertallet av disse ikke har funnet seg noe annet organisert menighetsfelleskap. Mange av dem synes rett og slett å være tapt for tradisjonelt menighetsbasert kristenliv.

SLIKE TALL ER UROVEKKENDE uavhengig av hvordan man stiller seg til fenomenet Levende Ord. I et Guds rike-perspektiv er det uansett smertefullt å registrere at så mange mennesker har blitt åndelig hjemløse etter sammenbruddet på Levende Ord. Enkelte av dem møter du i denne utgaven av Velsignet Helg. Andre vi har intervjuet, har forlatt den kristne tro.

Det kan derfor være riktig å karakterisere dette som bruddet som knekte troen. For noen troen på Kristus. For mange flere troen på organisert menighetsliv.

DAGEN HAR IKKE ØNSKET å lage enda en historie om alt som gikk galt i denne særpregede menigheten. Men vi mener at det nå er tid for å stille noen grunnleggende spørsmål om hvilke langsiktige konsekvenser den dramatiske konflikten i menigheten har fått.

For de er store. Og det gjelder tydeligvis ikke bare for den lokale menigheten som nå har skiftet navn til Credo-kirken. Våre tall tyder på at også andre menigheter har blitt påvirket av denne alvor-

lige hendelsen i det som en gang var et slags lokomotiv i norsk karismatisk frikirkelighet.

DE ANDRE MENIGHETENE har ikke fått flere medlemmer på grunn av exoduset ut av Levende Ord. De har faktisk fått færre. Også de andre frikirkelige menighetene i distriktet har medlemsnedgang på tross av at en del folk fra Levende Ord har søkt seg til disse sammenhengene.

Når det skjer en rystelse med så store utslag på den frikirkelige Richter-skalaen som Levende Ord-striden innebar, er ikke det bare et problem for den enkeltmenigheten det gjelder. Hele fellesskapet av menigheter rammes.

FLÅTENS MANGE UTSPILL hadde, på godt og vondt, skaffet menigheten nasjonal oppmerksomhet. Denne møysommelig opparbeidede posisjonen var selvfølgelig også borte da støvet etter det urolige menighetsåret 2006 til slutt la seg. Og under striden ble faktisk den store landsdekkende medieoppmerksomheten en belastning for menigheten. Det vitnesbyrdet om bråk, splid og maktmisbruk blant troende mennesker som gjennom aviser, radio og TV ble spredt over det ganske land, kan heller ikke akkurat sies å være noe godt vitnesbyrd for den kristne kirke.

De alvorlige og langsiktige skadevirkningene vi i dag dokumenterer, bør nok en gang minne oss på det store ansvaret kristne ledere sitter med. Å være menighetsleder er ikke noe solospill. Måten man forvalter sitt kall på, har stor påvirkning på mange menneskers åndelige ve og vel. Og jo større tjenesten er, dess mer omfattende vil skadevirkningene bli dersom ting bærer galt av sted.

DET FINNES MANGE lærdommer man kan trekke av Levende Ord-havariet. Ikke minst på det teologiske området. Mange vil hevde at nettopp teologien – spesielt på lederskapsområdet – var en betydelig medvirkende årsak til at ting gikk som de gikk på Kråkenes. De mer ekstreme lederskapsmodellens popularitet fikk et alvorlig og nødvendig skudd for baugen da det raknet på Levende Ord.

MEN FOR OSS FREMSTÅR likevel de mange menighets- og i flere tilfeller også trosnløse enkeltpersonene som sitter igjen etter den opprivende konflikten, som det aller mest katastrofale. Det finnes ikke noe annet som er så viktig å bevare som den frelsende troen på Jesus Kristus. Og få ting er så alvorlig for kristne ledere som å direkte eller indirekte medvirke til at mennesker mister denne troen.

Det er et faktum som bør mane oss alle både til ydmykhet og gudsfrykt.

VEBJØRN K. SELBEKK, sjefredaktør

DAGEN Grunnlagt 1919

Sentralbord: 55 55 97 00

www.dagen.no
Utgitt av:
A/S Dagbladet Dagen

Administrasjon og Redaksjon:

Fjøsangerveien 45
Postboks 2394 Solheimsviken,
5824 BERGEN
Bankgiro: 5205.06.81165
Ab.konto: 3000.16.67196
Telefax, redaksjon: 55 55 97 20
Telefax, annonser: 55 55 97 40

Direktelinjer:

Nyhetsleder: 47 77 37 78
Deskleder: 47 77 05 18
Sjefredaktør: 47 77 37 74
Redaktører: 47 77 37 74
Adm. direktør: 47 77 05 17
I dag: 47 77 05 19
Abonnement: 47 77 37 76
Annonse: 47 77 37 75
Andre henv.: 47 77 05 16

Abonnementspriser:

2 år	kr 5240,-
18 mnd	kr 4000,-
1/1 år	kr 3150,-
1/2 år	kr 1730,-
1/4 år	kr 950,-
1 mnd	kr 330,-
Avtalegiro	kr 259,-
Student:	
1/1 år	kr 1575,-
1/2 år	kr 1160,-
1/4 år	kr 637,-
Avtalegiro	kr 129,-

Weekend:

1/1 år	kr 1845,-
1/2 år	kr 985,-
1/4 år	kr 610,-
Avtalegiro	kr 150,-

E-post-adresser:

abonnement@dagen.no
redaksjonen@dagen.no
desken@dagen.no
idag@dagen.no
debatt@dagen.no

Annonse:

Tlf. 47 77 37 75
annonse@dagen.no
www.knms.no

Dagen arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god pressekikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen.

Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.

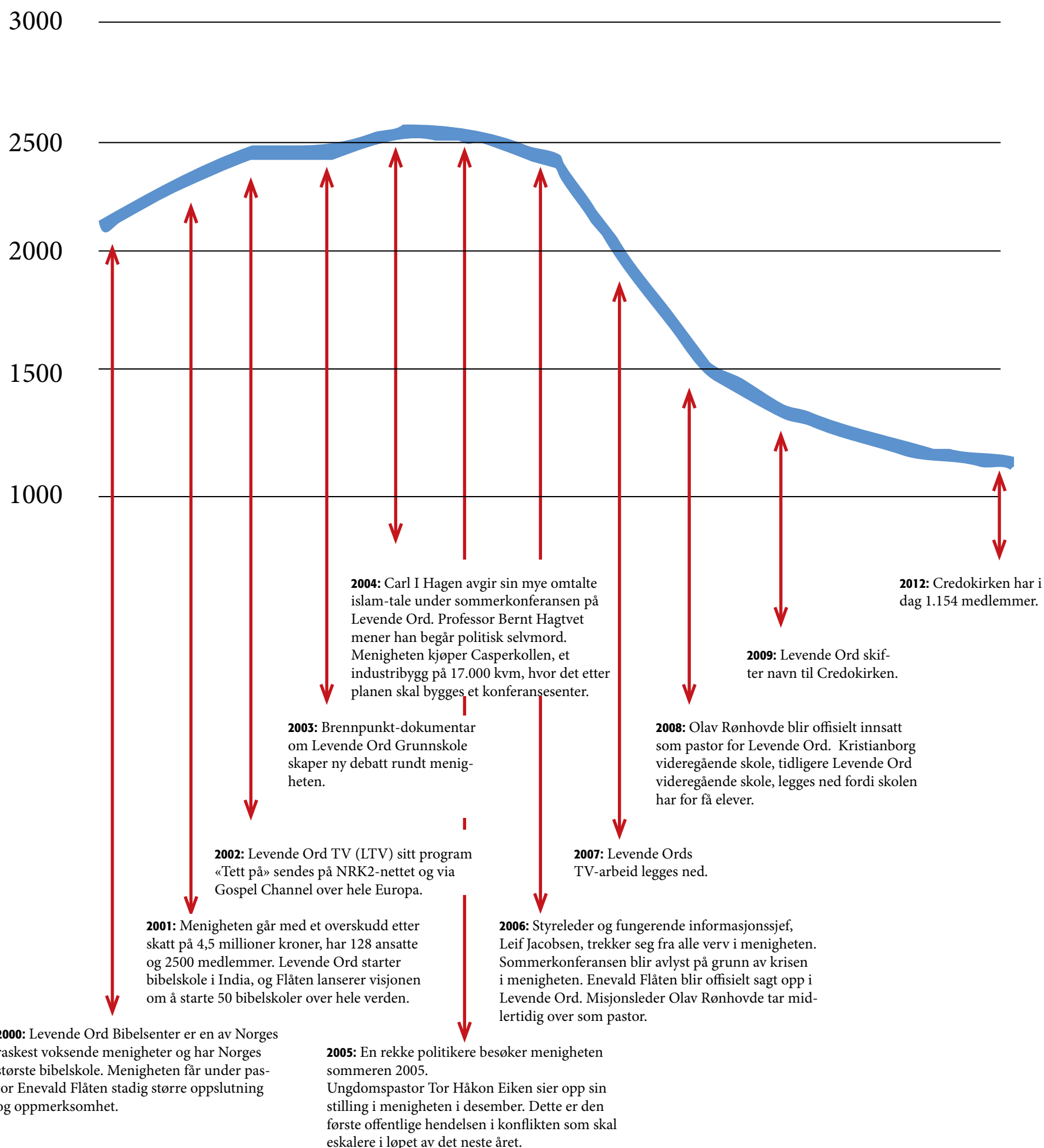
Dagen blir produsert etter de strengeste krav til miljøhensyn som tilfredstiller miljømerket Svane.

Sats/paste:

A/S Dagbladet Dagen
Trykk: Media Trykk

Over tusen «menighet

Menighetsløse» etter Levende Ord

1.395 medlemmer, foruten barn og ungdom, har meldt seg ut av menigheten Levende Ord/Credokirken siden 2004. De aller fleste har ikke meldt seg inn i andre frikirker i Hordaland.

VELSIGNET HELG har undersøkt medlemstallene til en rekke sentrale menigheter i Bergen og Hordaland de siste ti årene. Mye tyder på at opp mot 1.700 personer har forlatt frikirkelig menighetsliv det siste tiåret uten å finne seg et nytt organisert frikirkelig menighetsfelleskap.

De aller fleste kommer fra Levende Ord/Credokirken.

2004: LEVENDE ORD er en av Norges mest progressive og aktive menigheter. Pastor Enevald Flåten får mye oppmerksomhet og trekker til seg en rekke personer som ønsker et møte med Gud. Det vises på tallene fra Fylkesmannen i Hordaland. I Toppåret 2004 er 2.549 voksne meldt inn i menigheten.

2012: Levende Ord har skiftet navn til Credokirken og en opprivende konflikt har skjedd i mellomtiden. Nå er det 1.395 færre medlemmer, og de offisielle medlemstallene er 1.154.

Både Bergen Moske (1.833 medlemmer) og pinsmenigheten Tabernaklet (1.297 medlemmer) er i dag større enn kristenfolkets tidligere lokomotiv i Hordaland. På det meste var Levende Ord en av Norges største frimenigheter.

VELSIGNET HELG har hentet inn medlemstall fra Fylkesmannen i Hordaland for Levende Ord/Credokirken, og en rekke andre frikirkelige menigheter fra år 2000 til 2012. Disse tallene viser hvor mange medlemmer som er berettiget for statsstøtte i hver enkelt menighet. Her teller både aktive og passive medlemmer med, men ikke barn og utenlandske statsborgere uten opphold i Norge.

Tallene fra Fylkesmannen i Hordaland har sine åpenbare mangler som statistisk grunnlag. De viser blant annet ikke inn- og utmeldinger i løpet av et år, eller overgang til Den norske kirke. De viser heller ikke hvor mange som har flyttet til en annen del av landet.

Likevel forteller tallene en historie. De forteller en historie om hvor mange som har tatt et aktivt valg i å melde seg ut av Levende Ord/Credokirken. Og de forteller at svært få har tatt aktive valg i å melde seg inn i andre frikirkelige menigheter i Hordaland.

FRA 2004 TIL 2012 har 1.395 personer meldt seg ut av Levende Ord, de fleste i den perioden det var konflikt i menigheten. Det vil si at medlemsmassen er redusert med 55 prosent på åtte år.

De store endringene skjedde i 2006, 2007 og 2008, der henholdsvis 462, 409 og 179 personer forlater menigheten. Men helt frem til 2012 fortsetter nedgangen, selv om bare 29 personer meldte seg ut i 2012. Ikke siden 2004 har medlemstallet i menigheten økt.

I ET FORSØK på å finne ut om disse personene har meldt

MEDLEMSTALL: Velsignet Helg har hentet inn medlemstall fra Fylkesmannen i Hordaland for Levende Ord/Credokirken, og en rekke andre frikirkelige menigheter fra år 2000 til 2012.

seg inn i andre menigheter, har vi kontrollert medlemstallene i de største frikirkemenighetene i Hordaland. Inkludert her er Kristkirken, Tabernaklet Bergen, Bergenskirken Salt, Kristent Fellesskap og en håndfull andre mindre menigheter.

Også disse menighetene har samlet hatt en medlemsnedgang i samme periode. Nærmere åtte prosent av medlemmene i referansegruppen er blitt borte i samme periode, noe som vil si omlag 300 voksne personer.

Selv fra 2006 til 2007, da 462 medlemmer forsvant fra Levende Ord, var det bare en økning på 97 medlemmer i referansegruppen, og året før var det en økning på 121. Etersom det er forsinkelser i personers inn- og utmeldinger er det størst sikkerhet dersom man ser det over tid. Og da er det lite som tyder på at øvrige menigheter i Bergen har blitt et nytt åndelig hjem for en vesentlig del av de personene som meldte seg ut fra Levende Ord.

NÅ ER DET OGSÅ SLIK at enkelte kirkesamfunn søker om statsstøtte sentralt. Det vil si at en eventuell menighetsvekst i Bergen blir synlig i tallmaterialet til fylkesmannen i Oslo og Akershus. For å undersøke dette, samt for å se om det er noen nasjonale trender som er styrende, har vi også etablert en referansegruppe blant menigheter i Oslo og Akershus.

I hovedstadsregionen er det fra 2005 til 2011 en nedgang i medlemstall på to prosent, med andre ord en ganske stabil medlemsmasse i de største frikirkelige menighetene og kirkesamfunnene. Det er vanskelig å identifisere noen overgang til sentralstyrte kirkesamfunn. Nedgangen i Hordaland kan heller ikke forklares med nasjonale konjunkturer, for da burde hovedstadsregionen også hatt tilsvarende nedgang som den på Vestlandet.

Hvor det er blitt av de 1.395 personene som har forlatt Levende Ord er dermed fortsatt uklart. Ut fra samtaler vi har hatt med en rekke tidligere medlemmer, gir denne statistikken grunn til å tro at over 1.000 personer er menighetsløse etter konflikten i Levende Ord.

Tekst: FRED C. GJESTAD

Eivind Algrøy
UTGAVESJEF

Må dere skrive om dette da...

20 ÅR ETTER at Enevald Flåten kom til Bergen, og seks år etter at et unikt stykke kirkehistorie kulminerte kommer denne utgaven av Velsignet Helg til å handle om Levende Ord. Menigheten som med sin smittende entusiasme, imponerende dimensjoner og utfordrende trosforkynnelse ble en stadig kilde til forundring både i Kirke-Norge og samfunnet ellers.

FORUTEN 20-ÅRS-JUBILEET er det én viktig grunn til at vi i utgangspunktet valgte å sette søkelys på den tidligere trosmenigheten, nemlig statistikken du ser på denne siden. En kan ta de forbehold en ønsker, men at mer enn 1000 mennesker tilsynelatende står uten tilhørighet i noe annet frikirkesamfunn i dag er tankevekkende.

VI HAR ØNSKET å komme i kontakt med noen av menneskene som har forlatt Levende Ord, for å forstå hva de tenker, hvilke følelser de sitter med og hvor de er. En ting vi oppdaget nokså kjapt var at det å snakke om Levende Ord vekker et spekter av følelser. Mange av dem svært sterke. At så mange har valgt å stå fram anonymt sier en del om dette.

EN ANNEN LEDESTJERNE for oss har vært å vise til hva menneskene i Levende Ord maktet å utrette. Fortsatt finnes frukterne av misjonsvirksomheten både her til lands og i andre verdensdeler. Det finnes de som kom til tro som følge av at noen våget å satse. Og Credokirken, som menigheten nå heter, lever videre.

SÅ HVA ER LÆRDOMMEN? Det håper jeg du kommer litt nærmere ved å lese denne utgaven av Velsignet Helg. Et sitat fra ekteparet Westli som er medlemmer i Credokirken i dag, tyder på at en har maktet å identifisere noe av det viktigste: «I dag kan folk si hva de føler og tenker. Det er en prosess som pågår hele tiden, og det er livsviktig.»

KONFLIKTSTOFFET, partene og uttalelsene har ikke vært det vi har lett etter. I stedet har vi forsøkt å lytte til de gode og vonde erfaringene, lærdommen og advarslene som menneskene sitter med. Selv om historien må fortelles og vi må være tro mot kildene, håper vi at denne intensjonen viser igjen i produktet du nå holder i hendene.

Tiden etter Levende Ord:

Sorgen, spørsmålene og tvilen

20 år er gått siden Enevald Flåten startet Levende Ord i Bergen. Menigheten vokste raskt og ble sammenlignet med et lokomotiv, men i 2006 stanset det opp. Flåtens lederstil utløste indre uro, som kulminerte i at pastoren måtte gå. I kjølvannet av konflikten fulgte et ras av utmeldinger og seks år etter har fortsatt svært mange bremsene på i forhold til det å skulle melde seg inn i en ny menighet. Eirik Hordnes (27) er en av dem.

– Som kristen legger jeg større vekt på kunnskap nå. Jeg har blitt mer opptatt av å være kritisk, stille spørsmål og sjekke fakta, sier han.

«BERGEN ER EN VIKTIG BY FOR GUD». Det var kallet Enevald Flåten fikk, eller pastor Enevald, som mange kalte ham. Visjonen om å «løse urettferdige lenker, sprengte båndene i åket, sette undertrykte fri og bryte hvert åk i stykker»

var krystallklar, og de første årene var det nettopp det som skjedde.

– Det var en salvelse der til gjenopprettelse. Folk kom med sår, og du kunne se hvordan de fikk glimtet tilbake. De fikk ny tro og kunne løfte blikket. Guds nærvær og forkynnelsen gjorde noe med mennesker, men også noe med hele byen, sier en av de som var med fra starten.

Men i 2006 kom bruddet som skulle få betydning ikke bare for menigheten, men også for byen. Dagen har vært i kontakt med rundt 15 personer som var aktive den gang. Noen ønsker ikke snakke om det som var, eller tiden etter. Av hensyn til de mange «som ligger i grøften» uttrykker enkelte liten forståelse for at Dagen i det hele tatt vil skrive om saken. Men noen vil snakke. Helst anonymt.

I ÅR PREGET AV VEKST og medgang aksepterte medlemmene i Levende Ord det som av enkelte blir omtalt som «Arons skjegg-teologien», der Gud kaller en mann og gir ham en visjon og salvelse til å utføre oppdraget. Det fortelles at de stilltiende aksepterte at det ikke fantes noen kanal for undring, kritikk, misnøye eller spørsmål, fordi de opplevde at Gud kom og utløste jubel og ærefrykt i møtene.

– Men hvis noen valgte å melde seg ut av menigheten, kunne de risikere å bli baksnakket fra talerstolen. Ingen kunne forlate den med æren i behold, og mange valgte derfor å bli, i frykt for å «falle ut av velsignelsen», sier en som tidligere var aktiv.

forts. ➔

SKEPTISK: Eirik Hordnes (27) har ikke engasjert seg i noen ny menighet, men går i en husgruppe. Han sier han er skeptisk til den tradisjonelle modellen med en predikant og det han omtaler som passive tilhørere. Han vil heller samles i en gruppe der de deler liv og lærer av hverandre.

EKTE OG LEVENDE: Andreas Glandberger er svensk og flyttet til Bergen sammen med sin daværende kone i 1994. – Det som tiltrakk oss var at menigheten kjentes så ekte og levende, forteller han.

Ironisk nok ble menigheten etter hvert et åk for mange, og etterlot seg sårede og nedbrutte mennesker, men det er på langt nær hele bildet. For spredt rundt i landet finnes det kristne som fikk en fornyet tro og er aktive i en lokal menighet i dag. Samtidig er det et faktum at mange vegrer seg for å engasjere seg i en ny sammenheng. En kvinne Dagen har snakket med, sier det slik:

– Å skulle stole på en ny pastor og gi av sin tid og sine penger sitter lenger inne enn tidligere. For tenk om ting ikke er slik de ser ut, sier hun.

EN ANNEN KVINNE forteller at hun har den grunnleggende troen, men at iveren etter å se mennesker frelst og tjene Gud ikke er der lenger, og at lysten til å engasjere seg i et kristent fellesskap er borte.

– Man kan ikke gjøre det fordi man vet at man burde. Det er ikke nok, konkluderer hun.

Andreas Glandberger er svensk og flyttet til Bergen sammen med sin daværende kone i 1994. I etterkant av bruddet startet han en blogg som engasjerte både kristne og ikke-kristne.

– Det ble min måte å av reagere på. Jeg var med i trosbevegelsen i 22 år, fram til oktober 2006, da forsamlingen Levende Ord ble lagt ned. Da jeg gikk ut bestemte jeg meg for å granske det jeg hadde trodd på, sier han.

Glandberger forteller at det som tiltrakk dem var at menigheten kjentes så ekte og levende.

På plussiden skisserer han opp et bilde av en voksende menighet med en tydelig visjon. Spennende talere fra inn- og utland. Et stort mediarbeid. En inkluderende menighet som tok hånd om sine medlemmer til både ånd, sjel og legeme og egen grunnskole. På minussiden ramser han opp et topptungt lederskap som ikke ga rom for kritiske tanker. Mennesker som druknet i den store mengden og kravet om å være vellykket sammenholdt med opplevelsen at man ikke «fikset» livet.

– Man brukte mennesker og forventet at de skulle gi alt for visjonens skyld, hevder han.

Da bruddet kom kjente han skam for at for han ikke hadde sett det komme, og bebreidet seg selv for å ha «kastet vekk så mange år» på et luftslott.

– Jeg kjente sinne over å ha latt meg bruke, samt en sorg over alle dem som sto fram og fortalte den ene tragiske historien etter den andre om hvordan de var blitt behandlet av lederskapet.

I ettertid har han kommet til at menigheten ikke er en

UDEFINERBAR: Jan Roger Voll var med i menigheten fra 1993 til 2004 og har det han selv omtaler som en «undefinerbar tro» i dag.

plass for makt og posisjoner, men en plass der man skal bli oppbygget og styrket.

– **BRENT BARN SKYR ILDEN.** Det er nok mye sant i det når det gjelder meg, sier han.

I de første årene etter bruddet var han med i en bibelstudiegruppe som hadde sterk fokus på nåden som Kristus kom med.

– For meg var det helt avgjørende for å ikke havne i bitterhet. Det var herlig å bare sitte og lytte til hva forsoningen innebar, hva Kristus allerede hadde gjort for meg og hva det kristne livet egentlig handler om.

En av de som var aktive den gang, sier at han ser to grupper blant de han gikk sammen med, kanskje flere:

– En del av de som sto på benkeradene og skrek høyest forsvant rett ut i verdslighet og meldte seg ut av alt. De ble bitre og innesluttet og gjennomgikk et slags åndelig tenåringsopprør der mye handlet om å være friest mulig. Så har du de som har bearbeidet det som skjedde, og som lever videre med Gud. I utgangspunktet har jeg stor tro på Gud i mine brødre og søstre, men det forundrer meg likevel å se at så mye var knyttet opp til lederne og til miljøet, sier han.

Flere forteller om behovet for ro etter bruddet. Tid til å tenke, reflektere og bearbeide det de hadde vært gjennom. De hadde deltatt på tusenvis av møter, og var det noe de ikke trengte, så var det enda flere møter.

– I flere år nøt vi det å stå opp søndag morgen og spise lang frokost, nyte freden og roen. Men samtidig snek det seg inn en slags kynisk skepsis som ikke gikk på mitt forhold til Jesus, men til organisert kristenhet, og predikanter i særdeleshet. Personlig er jeg glad i trosundervisning. Jeg elsker å høre at Guds ord er sant, men all undervisning har en slagside. Etter hvert handlet den mer om hvordan jeg kunne få dekket mine behov, og bli rik. Og tilbudelsen handlet ikke om hvor stor Gud er, men om hva Han vil gjøre for meg når jeg tilber Han. Slikt tenner mennesker, men det er ikke liv. Det binder opp folk, sier en.

ETTER EN TID UTEN MØTER og forkynnelse, kjente han plutt

ULIKE REAKSJONER: Eirik Hordnes sier han kjenner folk som har forlatt troen og som har «kastet babyen ut med badevannet». Andre igjen har fått en selvstendig tro. De følger ikke lenger bare strømmen. Og en tredje gruppe har gått inn i mer moderate versjoner av menigheten.

selig en dag at han var sulten. Problemet var at han ikke visste hva han skulle «spise», eller hvor han kunne få tak i «ren mat». Svaret kom i form av en forkynner han kjente til fra tidligere.

– Da jeg lyttet til undervisningen hans, slo det meg hvor rent det var, fritt for selvhøvdelse og fokus på «meg». Det ble begynnelsen på en ny fase der Gud tok meg inn og begynte å fore meg igjen. Og stadig kom det nye forkynnere som ga meg noe. Etter hvert kom jeg til et punkt der Gud møtte meg, og jeg fikk være i Hans nærvær. Da var det som Gud tente den brannen som var der fra begynnelsen. Nå var jeg blitt gjenopprettet og på plass i mitt forhold til Gud, forteller han.

Hvor mange som i dag «sitter på gjerdet» har han ingen formening om.

– Det lar seg ikke måle ut fra hvor mange som er engasjert i en menighet. Det man kan måle det ut fra, er hva folk snakker om når du treffer dem. Jeg kan treffe folk som var med i menigheten tidligere, og som ikke er med i noe organisert kristenliv. Men når de åpner munnen, er det Jesus de snakker om. Bildet er ikke så enkelt som man vil ha det til. Jeg har venner som gikk i menigheten som har frasagt seg alt, og som lever i synd. Det hadde ikke skjedd om Jesus var det sentrale i deres tro, mener han.

JAN ROGER VOLL var med i menigheten fra 1993 til 2004 og har det han selv omtaler som en «undefinerbar tro» i dag.

– Av og til slenger jeg fram en bønn, men jeg ble så lei av å kjempe og stresse at jeg la troen på hylla. Nå har jeg bestemt meg for å aldri mer stresse eller kave med troen. Hvis Gud er interessert i meg, så vet han min adresse, sier han.

Han som før var «fanatiker», omtaler seg selv som «nesten-humanetiker». Og det han opplevde som et evangelistkall, får han i dag utløp for som standup-komiker på si.

Som 13-åring fikk Voll det for seg at han ville bli predikant, og da han begynte i menigheten hadde han en klar forventning om å få virke i det han mente han hadde et kall til.

– Jeg begynte å forkynne, men uten at menigheten ga aksept for det. Det resulterte i at jeg måtte prøve å åpne

«Jeg ble lei
hykleriet, og
kanskje levde
jeg i hykleri
selv også»

JAN ROGER VOLL

mine egne dører, og gjøre ting på egen hånd.

Voll reiste i Europa, Afrika og Russland. I en periode på fem måneder var han og familien på oppdrag for Levende Ord i India.

Han beskriver menigheten som ekstremt hierarkisk.

– Hele tiden fikk vi høre at vi ikke skulle bygge oss noen plattform i menigheten, men at vi skulle underkaste oss og vente til tiden var inne. Pastorer som kom til Levende Ord ble satt på vent, og etter hvert døde tjenesten ut. Selv mistet jeg «driven» til å stå på som evangelist, forteller han.

Sammen med eks-kona var han blant de første som gikk ut, i opprør mot systemet og kontrollen som han mener ble utøvd.

– Jeg ble lei hykleriet, og kanskje levde jeg i hykleri selv også, sier han i dag.

EN KVINNE DAGEN HAR SNAKKET MED forteller at det tok lang tid å finne igjen «den indre, stille stemmen» etter bruddet.

– Kall det Guds stemme i mitt liv. Stemmen var ikke blitt hørt på, sier hun.

Hun er en av mange som kjente en tydelig ledelse til å begynne på bibelskolen, og ble positivt overrasket over forkynnelsen hun fikk der.

– Jeg hadde aldri tidligere hørt en sånn forkynnelse om forsoning, Guds nåde og rettferdigheten i Kristus. Det var mat, og forkynnelsen av det rene Ordet var fantastisk. Kall det trosforkynnelse, at Gud sto over mine følelser og opplevelser. Jeg så at det gikk en rød tråd gjennom hele Bibelen. Bitene i puslespillet kom på plass.

På den andre siden var det noe som skurret, og dobbelheten i alt sammen ble en påkjønning i det lange løp.

– Når det du hørte fra podiet kunne være så bibelsk i det ene øyeblikket, og feil i det neste, ble det vanskelig å skille. Min egen stemme ble stillere og stillere, sier hun med sorg i stemmen.

Heller ikke for henne kom bruddet som noe sjokk, for «de feile genene», som hun kaller dem, var der fra starten.

– Var du forberedt på at så mange kom til å melde seg ut?

– Det var jo egentlig naturlig, for folk kom fra alle kanter av landet for å gå på bibelskolen, og egentlig var det vel meningen at de skulle tilbake til sine menigheter. I stedet ble de værende. Men da bruddet kom, dro de.

Hun er overbevist om at det som ble sådd i dem, bærer stor frukt i dag.

Selv trengte hun å være i fred, uten ytre krav.

– Vi som gikk der ble på sett og vis tvunget gjennom noen viktige prosesser. For når man står ribbet igjen, blir det synlig hva som bor i hjertet. Hvilken tillit har man til Gud når alt kommer til alt? Det er en enorm renselse,

men det er tøft, og for noen er det for tøft, sier hun.

Etter hvert som tiden har gått, kjenner hun på behovet for å engasjere seg sterkere, for som hun sier selv: – Vi er levende steiner i det byggverket Gud har på jorda, og hvis en levende stein holder på alene, blir det ikke rare byggverket, det funker ikke helt. Jeg er åpen for å engasjere meg i en menighet, men vet ikke helt på hvilken måte. Jeg er litt avventende og leter etter veien, sier hun.

EIRIK HORDNES var 21 år da bruddet kom. Han begynte på Levende Ord sin grunnskole i -92 og fullførte videregående der.

– Jeg har vært med på hele

greien, forteller han.

I den turbulente tiden rundt bruddet, deltok han aktivt på et nettsamfunn på menighetens egne sider. Der deltok flere generasjoner.

– Forholdene lå ikke til rette for fri tenkning i menigheten. Min opplevelse var at da det ble stilt spørsmål ved ting, så åpnet det for en flod av uforløste spørsmål som vi ikke hadde tenkt på en gang. Først spurte vi oss: Hva har skjedd? Deretter gikk vi fra det som hadde skjedd til andre teologiske spørsmål. Det var veldig fruktbart. Unge

og eldre snakket om trosspørsmål vi aldri hadde tatt opp tidligere. Det var som å komme til et nytt univers der vi kunne diskutere, uten å bli beskyldt for å ha en kritisk eller opprørsk ånd. Det var utrolig positivt, og diskusjonsforumet burde fortsatt, mener han.

I ettertid sier han at det viktigste ikke var hvilke spørsmål som ble stilt, eller hva det ble stilt spørsmål ved, men at det ble stilt spørsmål.

– Det fikk oss til å våkne, mener han.

– Hva gjorde bruddet med din tro?

– Som kristen har jeg nok blitt mer opptatt av å være kritisk. Stille spørsmål og sjekke fakta. Jeg er mer interessert i kunnskap enn i følelser.

Hordnes forteller at han har snakket med mange som ble fryktelig såret og skuffet. Selv var han mest nysgjerrig på hva som skjedde, og hvorfor.

Han kjenner folk som har forlatt troen og som har «kastet babyen ut med badevannet». Andre igjen har fått en selvstendig tro. De følger ikke lenger bare strømmen. Og en tredje gruppe har gått inn i mer moderate menigheter. Helst i menigheter som ikke er i konstant «vekkelsesstemning».

Selv opplever han ikke at tro og tvil er motsetninger lenger.

– Tvilen har vel heller vært en drivkraft som har gitt meg styrket tro, mener han.

Han har ikke engasjert seg i noen ny menighet, men går i en husgruppe. Han sier han er skeptisk til den tradisjonelle modellen med en predikant og det han omtaler som passive tilhørere. Han vil heller samles i en gruppe der de deler liv og lærer av hverandre.

– Målet med kristenlivet er jo å vokse til modenhet i Kristus. Slik jeg ser det vokser man når man deler livene med hverandre.

– Hva er den viktigste lærdommen du sitter igjen med?

– At man må være ærlig, og våge å stille spørsmål.

Tekst: JOHANNA HUNDEVIN ALMELID

Foto: HANNE KRISTIN PEDERSEN, SAMUEL UNEUS og JOHANNA HUNDEVIN ALMELID

«Når det du hørte fra podiet kunne være så bibelsk i det ene øyeblikket, og feil i det neste, ble det vanskelig å skille. Min egen stemme ble stillere og stillere»

TIDLIGERE LEVENDE ORD-MEDLEM

– Jeg hadde ønsket å fortsette

At så mange er menighetsløse etter krisen i Levende Ord, omtaler Enevald Flåten som sin største smerte. Nå vil han på nytt satse i Bergen.

EN TIRSDAG ettermiddag i i oktober møter Enevald Flåten Velsignet Helg på Oslo S for å snakke om de 20 årene som har gått siden det første offentlige møtet i Levende Ord bibelsenter 9. august 1992. Flåten er avslappet og engasjert, og samtidig glad for at han har valgt å ligge lavt overfor media i årene som har gått siden familien flyttet fra Bergen. Som Dagen fortalte onsdag, satser han nå på nytt i Bergen. Neste helg inviterer han til visjonssamling.

I 1992 FLYTTET OMKRING 50 mennesker fra Jæren, hvor det hele begynte i regi av Jæren Kristne Senter. Sammen med den lokale menigheten Livets Elv i Bergen hadde den nye bergensmenigheten raskt 200 medlemmer. Menigheten gikk gjennom en vekst som er nærmest uten side-stykke i moderne norsk kirkehistorie, og hadde i flere år tidlig på 2000-tallet over 2.500 offentlig registrerte medlemmer. Menighetens egne tall lå nærmere 3.000. I tillegg ble både grunnskole, videregående skole og landets største bibelskole med over 200 elever startet i regi av Levende Ord bibelsenter.

ÅRET FØR HADDE menighetens grunnlegger, den da 39 år gamle Enevald Flåten fra Vigrestad på Jæren, krysset Torgallmenningen, sett opp mot Fløyen og opplevd at Herren talte til ham og sa at Bergen er en viktig by for Gud.

Før familien flyttet fra Jæren tok de et år i Uppsala, der de alt hadde gått det første året på Livets Ords bibelskole. I begynnelsen het også menigheten i Bergen Livets Ord. I Uppsala brukte de mye tid i bønn, som en del av arbeidet. Flåten minnes 10. desember 1991, da han begynte å hulkegråte og opplevde at Herren igjen talte til ham. Det var der han fikk selve visjonen for menigheten, som skulle være en base for evangelisering, misjon og menighetsplanting, et sted for helbredelse, befrielse og gjenopprettelse, et sted med en familiær atmosfære der Guds kjærlighet skal råde,

forts.

UKULTUR: – Det var nok skapt en kultur av en feil respekt, og den kulturen preget miljøet inntil alle hadde fått nok, sier Enevald Flåten om de siste årene på Levende Ord.

LYTTER: – Jeg har blitt veldig flink til å lytte, men det er en

og en profetisk røst for nasjonen.

HAN FORTELLER OM hvordan de fikk et ord fra Herren om at menigheten det første året skulle få 500 medlemmer, det neste året 700 og det tredje året 1.000. I ettertid konstaterte han at det gikk ganske nøyaktig slik – før veksten fortsatte.

– Gud er ikke bare en Gud som møter behov, Gud kommer der det er forventning. Hvor er forventningen til en overnaturlig Gud i dagens kristenhet? spør Flåten, og understreker at dette handler om alle områder av livet, både økonomi, barneoppdragelse og den øvrige livssituasjonen i hverdagen. Han beskriver de første årene i Levende Ord slik:

– Hele atmosfæren var gjennomsyret av forventning. Det handlet ikke om hva predikanten skulle utføre, men om hva Gud skulle gjøre. Jeg husker at folk ikke kunne være borte fra et eneste møte, forteller Flåten.

– Hva var årsaken til at den store veksten kunne finne sted?

– Forventning, enhet og et guddommelig mandat. Får du de tre, er det ingen grenser for hva Gud kan gjøre. Vi må jobbe med våre egne holdninger og akseptere at vi er ett i Kristus, og akseptere våre brødre og søstre. Vi har en enhet som er unik. Der ligger starten til vekst, og der ligger også starten til splittelse – når enheten blir brutt, sier Flåten.

– **HVORDAN OPPLEVDE** du å være midt i alt som skjedde?

– Jeg tenkte aldri på vekst, jeg tenkte på mennesker. Mange journalister spurte om jeg visste hvilken makt jeg hadde. Det tenkte jeg ikke på, men i etterkant har jeg sett det. Jeg er en person som tar plass uten at jeg tenker over det, erkjenner Flåten.

– Hvis du er litt usikker, kan du føle deg truet av en sånn person, sier han.

– Du ble jo ofte omtalt som «pastor Enevald» av medarbeiderne dine, en nokså uvanlig tiltalemåte i Norge. Hvordan opplevde du det?

– Veldig dumt. Jeg har alltid hatt litt vanskelig for å ta imot ros. Men det var en kultur som begynte i Uppsala, uten at jeg vil gi dem skylden. Jeg har fortsatt dyp respekt for Ulf Ekman og Livets Ord. Men noen begynte å snakke om «pastor Ulf» og «pastor Åge», og så begynte en del å si «pastor Enevald». Jeg var aldri bekvem med det. Jeg ville heller være den enkle mannen fra Jæren som kunne omgås mennesker på et naturlig måte, sier Flåten.

– **HVOR VIL DU SI** at oppgangen begynte å snu?

– I 2004 merket jeg at jeg ble veldig trøtt. Olga kunne si at jeg var så irritert, men jeg sa at jeg ikke var irritert. Det som hadde vært en glede, ble et press, sier Flåten.

Han som aldri hadde vært syk og knapt hadde vært på

sykehus skjønte ikke hva som skjedde. I ettertid tror han det begynte cirka i 2002, at han gradvis ble mer sliten og forandret måten å omgås mennesker på.

– Psykiateren sa til meg at noen sovner når de blir utbrent, jeg er en person som øker tempoet. Olga sa at jeg jobbet mer enn noen gang og at de bare fikk se restene av meg hjemme.

Sommeren 2004 var han kraftig nedkjørt, og fikk panikkangst og dødsangst under en flytur til Afrika.

– Jeg skulle gått til lege og søkt hjelp, men jeg skjønte ikke min egen situasjon.

Under et helgebeseøk i den daværende Skjærgårdskirken i Fevik fikk han et illebefinnende og ble innlagt på sykehus.

Både legen og medarbeiderne rådet ham til å trappe ned og delegerer mer, men han tok ikke signalene.

– Jeg tok mange gale avgjørelser. Jeg trodde vi skulle starte virksomhet i Danmark, men vi gjorde det altfor tidlig, sier han i dag.

I ettertid mener han at han i 2004 burde ha tatt permisjon og ikke vært i nærheten av menigheten og så kommet ordentlig tilbake.

DA UNGDOMSPASTOR Tor Håkon Eiken sa opp sin stilling kort tid før jul i 2005, kom dette som en overraskelse på Flåten. Det var denne oppsigelsen som for alvor fikk snøballen til å rulle i menigheten, og i løpet av få måneder ble det umulig for Flåten å fortsette i stillingen sin.

– I 2005 hadde jeg en strategi for hva vi skulle gjøre. Jeg hadde tenkt å dele menigheten opp, en i Åsane, en på Askøy, en i Os, en i Loddefjord, og så videre, med pastorer i de forskjellige menighetene. Menighetene skulle ha en månedlig fellessamling og en felles ledersamling i måneden. Da tror jeg vi kunne ha sett en vekst som hadde vært helt unik. Vi kunne tatt den samme dynamikken, den samme troen, den samme visjonen, men gjort det mye mer lokalt.

FLÅTEN KOM HJEM fra en lengre tur til Filippinene rundt nyttår 2005/2006, da var uroen i gang. Han stod frem på et menighetsmøte og sa at han hadde reist og arbeidet for mye og at han nå var sliten.

– Det var 1.100 mennesker til stede på dette møtet.

Det vi sto overfor var en ledersplittelse, ikke en menighetsplittelse, sier Flåten.

Så døde hans gode venn, Sigmund Thorsell, i januar 2006. Thorsell hadde tidligere jobbet i Levende Ords administrasjon, og hadde siden flyttet østover for å starte Verdibanken. Dødsfallet gikk tungt inn på Flåten.

RESTEN AV DETTE halvåret sier Flåten at han bare har glimtvisse minner fra. Han forteller at Olga kunne spørre ham hva han mente med noe han nettopp hadde sagt, hvorpå han svarte at «det har jeg aldri sagt» – mens han i virkeligheten hadde sagt akkurat det hun spurte om for få sekunder siden.

– Jeg var 53 år og hadde aldri hatt problemer verken psykisk eller fysisk, jeg var vital på alle områder.

Flåten endte i en dyp depresjon som forårsaket både angst og hukommelsestap. Det var ikke forårsaket av konflikten, sier han, men at han hadde arbeidet for mye og blitt utbrent.

Når det gjelder selve konflikten, sier Flåten at han velger å tro det beste om mennesker, og at ingen av medarbeiderne hans mente noe vondt med det som skjedde.

– Men det kan diskuteres om det som skjedde var rett,

og hvis en ser på fruktene av det hele, kan en stille spørsmål ved om håndteringen var rett, legger han til.

– Jeg hadde ønsket å fortsette.

Selv sier Flåten at han tror alt kan gjenopprettes hvis en kan være ydmyk og be om tilgivelse. Men dette krever mye, understreker han, også at man er villig til å ta Gud med i prosessen.

FOR SIN EGEN DEL begynte han å innse at han var syk, og både familien, legen og psykiateren rådet ham til å komme seg unna konflikt-

situasjonen. Dermed flyttet familien sørover.

Der har Flåten blant annet vendt tilbake til Ansgarskolen og studert interkulturell kommunikasjon.

Han bestemte seg for å ligge lavt i miljøet, og må fortsatt være forsiktig med helsen så han ikke blir trøtt. Han har også tatt seg god tid til å gå gjennom sitt eget liv.

MED DAGENS INNSIKT sier han at han i oppbygningsfasen ville ha delegert mye mer, og jobbet nærmere dem han hadde delegert til.

– Nøkkelordene er nok delegering og relasjon. Og

«Hvis gründeren blir for dominant etter at menigheten har blitt seks-syv år, har du et problem. Der var vi ikke raske nok til å etablere et nytt lederskap og få meg inn i en ny rolle.»

ENEVALD FLÅTEN

h styrke som har kommet de siste årene, sier Enevald Flåten

AKTIVITET: Flåten advarer mot det høye aktivitetsnivået som han mener preget en del menigheter både på 1980-, 1990- og 2000-tallet.

relasjoner tar tid, understreker han.

– **HVA TENKER DU** om de mange som har meldt seg ut av menigheten og ikke meldt seg inn andre steder?

– Det er den største smerten jeg har hatt, mye større enn det å miste posisjonen eller organisasjonen. Jeg hadde bilde av hvert medlem som meldte seg inn, bad for dem og bar dem i mitt hjerte. Etter hvert hadde jeg ingen ting å gi, og så ble de spredt for alle vinder. Jeg så mennesker som led, men kunne ikke gjøre noe.

Flåten forteller om kampen mot skyldfølelsen, og understreker at man må skille mellom skyld og ansvar.

– Jeg tar ansvar for det jeg har gjort, men Jesus kom for å bære bort skyldbrevet. Går du lenge og bærer på skyld, blir du deprimert, sier han.

– Når slapp depresjonen taket?

– Omkring 2011. Men du må alltid beskytte deg når du først har vært der. Det verste er over, men det kan fortsatt være vanskelige dager og uker. Jeg har innstilt meg på at med mindre det skjer et mirakel, må jeg leve med dette resten av livet, sier han.

– Hvilket råd vil du gi til de utmeldte?

– Jeg har ikke noe råd å gi. Det eneste jeg har sagt er å oppmuntre alle til å tilgi seg selv og andre, og så begynne å nærme seg det kristne fellesskapet igjen. Har du blitt såret, trenger du mye

mot for å bygge hjerterelasjoner igjen. Har en blitt sviktet, trenger en tid for å bygge opp ny tillit. Jeg tror på menighet, men jeg vil aldri presse noen inn i en protokoll. Men jeg vil oppmuntre til å begynne og bygge relasjoner. Det kan være i familien, eller i en gruppe, uttrykket betyr ikke noe. Men få del i det kristne fellesskapet. Den første menigheten hadde jo ikke kirkebygg, sier Flåten.

PÅ SPØRSMÅL OM hva utenforstående kan lære av Levende Ords historie, viser Flåten til behovet for ulikt lederskap i ulike faser.

– I et pionerarbeid må det være en klar leder. Da nytter det ikke med demokrati. Ellers kommer en aldri i gang. Men hvis gründeren blir for dominant etter at menigheten har blitt seks-syv år, har du et problem. Der var vi ikke raske nok til å etablere et nytt lederskap og få meg inn i en ny rolle, sier Flåten.

– Hva er dine sterkeste lederegenskaper?

– Jeg bryr meg om mennesker, og kan motivere mennesker. Jeg har en evne til å få andre med meg og overføre det jeg er slik at andre får tro på det. Jeg har blitt veldig flink til å lytte, men det er en styrke som

har kommet de siste årene. Så har jeg en sterk side med strategi. Det holder ikke bare å proklamere målet ut, en må også tenke på hva en gjør for å nå det målet.

– **BURDE FLERE AV** medarbeiderne dine gitt beskjed om det som var usunt i Levende Ord?

– Det var nok skapt en kultur av en feil respekt, og den kulturen preget miljøet inntil alle hadde fått nok. Jeg tenke ikke over dette, men folk turde ikke si noe før det ble helt tilspisset. Hadde folk kommet og bedt om en samtale, hadde vi pratet, men det er lett å være etterpåklok.

REHABILITERINGEN ETTER depresjonen har tatt lengre tid enn Flåten hadde ventet.

– Du tror du er gjennom det, men så kommer mørket igjen, forteller han.

– Har dette gjort noe med synet ditt på helbredelse?

– Dette har vært vanskelig å takle. Jeg tror at gjennom hans sår har vi fått legedom, og har opplevd så mange helbredelser selv. Men jeg har fått et annet perspektiv og tror på en kombinasjon av legevitenenskap og forbønn. Jeg er ikke så bombastisk i at nå skal det bes, og så skjer det. Jeg pratet med en som hadde vært gjennom hjerteinfarkt. Det gikk greit med kroppen, den kom tilbake. Verre var det med hodet, fortalte han.

Flåten har også nyanisert synet på lederskap i dag. Når en menighet er etablert, mener han den må drives mye mer demokratisk.

– En kan ikke kjøre modellen hvor pastoren er alfa og omega og bestemmer nesten alt. Det må være likemenn som står med. Der det finnes mange rådgivere, har planer fremgang, siterer

Flåten fra Salomos Ordspråk.

FLÅTEN VIL OGSÅ distansere seg fra det han kaller den ekstreme trosforkynnelsen med fem punkter til seier og helbredelse.

– Det er ikke bare å knipse med fingeren. Evangeliet er mer enn det. Evangeliet har i seg både å kunne bringe gjenfødelse, gjenopprettelse og å forvandle mennesker i ånd, sjel og legeme. Men det finnes gode legegaver og psykiatrigaver, og vi jobber for det samme. Det finnes mange kristne som hadde vært døde om de ikke gikk til legen, påpeker Flåten.

HAN ADVARER VIDERE mot det høye aktivitetsnivået som han mener preget en del menigheter både på 1980-, 1990- og 2000-tallet.

– Nesten alt dreide seg om store konferanser og møter. Hvor mye tid brukte vi til å bygge menighet, til å bygge relasjoner? Hadde vi cellegrupper for å ha en gruppe, eller ble det bygget relasjoner? Det ene som består når stormene kommer, er relasjoner. Ikke at navnet står i en protokoll, men at det er bygget relasjoner. Det samme gjelder i livet med Jesus. En kan vite alt i Bibelen og ha alle mulige erfaringer. Men hvis du ikke har bygget en dyp relasjon med Jesus, faller mange fra når krisene kommer.

– Hvordan er relasjonen din til Credokirken i dag?

– Jeg har gjort det jeg kan, og har snakket med Olav (pastor Olav Rønhovde, red.anm.). Vil de ha noe mer kontakt, så er det opp til dem. Jeg er åpen for det, sier Flåten.

Sammen med Sten Sørensen har han vurdert å skrive bok med lærdommer fra livet så langt.

– **FØLER DU AT** livsverket ditt ble tatt fra deg?

– Jeg ser ikke sånn på det. Det er ikke min menighet, det er Guds menighet. Det var han som kalte. Man må komme ut av at det blir noe personlig knyttet til meg og min egen ære. Herren ser ikke til livsverk, han ser til frukt. Jeg tar ansvar for mine ting, så får andre ta ansvar for sine ting. Er det noe frukt, blir jeg oppmuntret. Og jeg møter over hele landet folk som har gått i Levende Ord bibelsenter og gått på menighetens bibelskole, og som i dag har lederansvar i mange forskjellige menigheter.

– **HVEM HAR VÆRT** dine viktigste rådgivere de siste årene?

– Karl Johan Hallaråker, Colin Urquhart, Sten Sørensen, nettverket av venner på Sørlandet, fastlegen og psykiateren – og ikke minst hele familien. De må fremheves før noen andre. Om jeg ikke gjør noe annet resten av livet enn å legge inn verdier og se mine barn, så er jeg fornøyd, sier Enevald Flåten.

Tekst: TARJEI GILJE

Foto: KRISTIANNE MARØY

«Det ene som består når stormene kommer, er relasjoner. Ikke at navnet står i en protokoll, men at det er bygget relasjoner»

ENEVALD FLÅTEN

Fortellingen om Levene

1. JULI 2006 KOMMER en hardt presset Enevald Flåten og konen Olga ut fra Levende Ords karakteristiske menighetsbygg på Kråkenes i Bergen. En lang konflikt er i ferd med å kulminere i menighetsmøtet som holdes den dagen. Flåten foreslår å flytte fra byen og ta studiepermisjon. Men i løpet av møtet snur stemningen, og det blir klart at dette ikke er nok. Den rikskjente pastoren blør neseblod i det han i affekt forlater menigheten som han for all ettertid vil bli assosiert med.

14 ÅR TIDLIGERE, I 1992, kommer Enevald til Bergen sammen med en flokk mennesker som har fulgt ham fra Jæren og en gruppe på rundt 70 mennesker fra Livets Ord i Uppsala. I Bergen slår de seg sammen med menigheten Livets Elv. I tillegg samler han mange mennesker fra omliggende menigheter. Han grunnlegger menigheten Livets Ord Bergen, senere Levende Ord, med det som i norsk målestokk er en relativt stor frimenighet.

FØR OPPSTARTEN har han besøkt Bergen en god del, og forkynt på teltmøter i Bergensområdet på starten av 80-tallet. Her har han kontakt med blant andre Leif Jacobsen, som senere blir sentral i Levende Ord, og Kjell Høiland, som drev menighetsarbeid i Nordhordaland. Det har lenge vært bevegelser i menighetslivet rundt byen, og mange følger med når Flåten setter kurs for Hansabyen.

– Da Enevald kom til Bergen hadde han en solid base av ressurssterke kontakter i byen. Han hadde også god støtte fra Ulf Ekman og Livets Ord i Sverige. Det var nok de som helst hadde sett at han ble en del av det allerede eksisterende menighetsarbeidet, forteller Leif Jacobsen, som i dag arbeider som bedriftsrådgiver og er pastor i Sentralkirken.

– Men han ville etablere en ny menighet, ut fra den

FORSIDER: Levende Ord skapte forsider i byens aviser, disse faksimilene er fra Bergensavisen 5. og 6. november 2003.

visjonen han så, sier Jacobsen videre.

Samme året som Flåtens armada kommer til byen, blir Bergen Kristne Grunnskole startet. Dermed starter det som skal bli et helt unikt stykke menighetshistorie.

MEDLEMSMASSEN I LEVENDE ORD stiger i løpet av menighetens livsløp fra noen hundre til 2700 i rekordåret 2004. Ifølge menighetens egne tall er de rundt 3000. Det ryktes at Enevald har en egen evne til å gjenkjenne evner og egenskaper hos mennesker. Han tiltrekker seg mange ressurssterke mennesker og en stadig voksende organisasjon bygges opp.

FØRST OG FREMST karakteriseres menigheten av en klar trosforkynnelse og vekt på ordene fra profeten Jesajas bok i Bibelen om frihet for de undertrykte. Mange av medlemmene sier at budskapet om frihet og kraften i gjenopprettelsen er noe av det som trekker mennesker

til menigheten. Samtidig blir det oppfordret til frimodig samfunnsdeltakelse, og fra miljøet rundt menigheten vokser det fram politikertalent som Tomas Moltu, Filip Rygg og Torkil Åmland. Foran stortings- og kommunvalg arrangeres det debatter der profilerte rikspolitikere deltar.

FILIPPINENE, INDIA, Egypt, Nigeria, Malawi, Tanzania, Kenya, Russland og Ukraina. Listen er lang over land der Levende Ord drev misjonsvirksomhet. Nøkkelen til den utstrakte misjonsvirksomheten var at misjonstilhengere som blant andre Jan Erik Stenersen, Jarle Heskestad og Per Ove Berg fikk prege arbeidet.

Også de svake og utstøtte i samfunnet fikk merke at det var kommet en ny menighet i byen. På Levende Ord ble det ansatt omsorgsarbeidere i et diakonalt arbeid som rettet seg mot eldre og syke så vel som mot narkomane og prostituerte.

I 2003 omsatte stormenigheten Levende Ord for ca 60 millioner. Lokalt hadde de satellitmenigheter i seks omliggende kommuner. De fire store konferansene Sommerkonferansen, Høstseminaret, Nyttårsfestivalen og Misjon- og menighetsplanting tiltrakk seg store mengder mennesker. Fortsatt er et av de viktigste målene til administrasjonen å «legge til rette for den veksten som skal komme». Forventningene som preget menigheten i starten av 2004 var enorme.

MENIGHETEN FÅR STADIG oppmerksomhet i mediene, på godt og vondt. BA slår opp at Enevald mener griser vet bedre enn homofile, og Dagbladet lager førsteside av Carl I Hagens islam-uttalelser under en valgdebatt. En Brennpunkt-dokumentar i 2003 fører til at menighetens arbeidsmetoder kommer i søkelyset.

Levende Ord

SÅ, RUNDT JULETIDER i 2005, kommer det som skal bli begynnelsen på slutten av Levende Ord-æraen. Ungdomspastor Tor Håkon Eiken forlater arbeidet sammen med ungdomspastor Andreas Gravdal. Meldingen annonseres først gjennom en kort pressemelding på menighetens nettsider. Eiken slutter på grunn av uenighet om veivalg, men kommer til å fortsette i menigheten, heter det.

2006 BLIR ET TUNGT ÅR for menigheten. Medlemmer beskriver det som at når én først luftet sin misnøye, var det hundre andre som kjente på det samme. Det ble klart at Enevald, som var en avholdt pastor, fikk anklager rettet mot seg på grunn av sin lederstil. Økonomisk rot ble også trukket fram som en årsak til konflikten som utviklet seg. En konsekvens av menighetens medietekke var at krisen ble av stor interesse for mediene. Mange av medlemmene i Levende Ord beskriver perioden som en opprivende og smertefull tid. Andre er mindre involvert og bruker mer nøytrale ord.

HISTORIEN OM LEVENDE ORD ender offisielt i 2009, idet menigheten skifter navn til Credokirken. På dette tidspunktet har tidligere misjonsleder Olav Rønhovde vært fast hovedpastor i menigheten i rundt et år, etter først å ha vært konstituert. Han sier at menigheten ikke vil forkaste visjonen en har hatt, selv om en nå skulle vektlegge å være «et åndelig hjem fylt av Guds kjærlighet».

Tekst: EIVIND ALGRØY
Foto: DAGEN-ARKIV

SANS FOR ENEVALD: Tidligere BA-redaktør Olav Terje Bergo sier at han har et godt inntrykk av Enevald Flåten fra tiden med Levende Ord.

Ble ikke overrasket da det smalt

Olav Bergo var sjefsredaktør i Bergensavisen (BA) i Levende Ords glansdager. Han hadde sans for Flåten, men ble ikke overrasket da konflikten kom.

– Jeg så krisen komme, det var ikke så vanskelig å forutsi at det ville skje. Det ble vel heller et spørsmål om når. En sånn veldig intensitet i et miljø kan ikke vare over tid. At det ville ta slutt en gang skjønnte vel alle, kanskje Enevald Flåten også tror jeg, sier Bergo.

Den smått tabloide lillebroren til Bergens Tidende hadde mye å gjøre med menigheten på Kråkenes. Våren 2003 lot de ekteparet Flåten figurere på hver sine forsider. Først kom Enevald Flåten med meldingen «Pass munnen din, kvinne». Dagen derpå lot de konen Olga parere med «Du må også passe munnen din, Enevald.» Sakene handlet om Enevalds bok «En familie etter Guds hjerte» om menn og kvinners roller i en kristen familietenkning.

– Levende Ord var jo en viktig institusjon med en stor og intens personlighet. De satte sine spor. Jeg har sans for Enevald, jeg traff han noen ganger. Han var veldig hyggelig, og vi fikk god personlig kontakt.

Selv om Levende Ord var en gjenganger i Bergens medier forteller Bergo at en ikke snakket negativt om Kråkenes-menigheten.

– Det var ikke noe sladderaktig i hvert fall. Menigheten var jo en slags gjøkeunge i bydelen, og det kom klager fra naboer som ble til nyhets saker. I tillegg produserte de flere politikere, og hadde stor innflytelse i KrF en periode. Det er jo et viktig parti i Bergen, og sånn sett tok Levende Ord en del plass og fikk derfor oppmerksomhet.

Tekst: EIVIND ALGRØY

STRÅLENDE FORNØYD: Filip Rygg er KrF-politiker og byråd for byutvikling, klima og miljø i Bergen. Selv har han ikke opplevd sterke negative ting i menigheten, hverken før eller etter konflikten.

– En flott menighet

KrF-politiker og bergensbyråd Filip Rygg trives som en fisk i vannet i Credokirken. Før konflikten trivdes han like godt i Levende Ord.

– Det er en flott menighet og jeg har trivdes hvert år siden jeg ble medlem i 95.

Filip Ryggs kone og deres to barn er også aktive i menigheten som i dag heter Credokirken.

– Min kone har vært der i syv-åtte år, og vi har etter hvert fått to barn. Det er klart det har vært turbulent rundt denne episoden, men selv da var det helt naturlig for oss å bli værende. Vi gleder oss til hvert møtepunkt.
– Hva er det som gjør at du trives?
– Jeg liker menigheter som utfordrer tros livet. Det har Levende Ord alltid gjort.

– Hva tenkte du da konflikten oppstod?

– Jeg tenkte mest på at jeg håper den snart skulle bli ferdig. I og med at jeg ikke har arbeidet der og ikke hatt pastoralt lederansvar har jeg ikke så dyptgående kjennskap til det som har skjedd. Kanskje har jeg vært lykkelig uvitende, men jeg har alltid trivdes og hatt gode venner i menigheten. Jeg har hatt stor respekt for det arbeidet som lederne i menigheten har lagt ned. Jeg registrerer at enkelte har ting som de opplever som tungt og leit, men har selv ingen slike erfaringer, forteller en åpenhjertig politiker.

Rygg trekker fram Bergen Kristne Grunnskole som et eksempel på noe menigheten har lykkes med og som fortsatt står igjen.

– Det viser at det er viktig med kristne menigheter som er uredde. Det er et vågalt prosjekt å starte en kristen friskole, og den lever godt i dag også. Bergen og Norge er veldig avhengig av at det er menigheter som tør å gå litt utenfor komfortsonen og være gründere.

Tekst: EIVIND ALGRØY

«Det hadde blitt lagt et lokk på ærligheten over tid, og dette førte til at når én var ærlig så endte ærligheten opp med å ødelegge hele systemet.»

LEIF JACOBSEN

– Angrer på at jeg il

Noe av det som gjorde Levende Ord sårbare var mangel på ærlighetskultur og arenaer der medlemmene kunne tale ledelsen midt imot. Det mener Leif Jacobsen, som anklager seg selv for at han ikke sa fra.

– **JEG SER PÅ LEVENDE ORDS** første ti år som en ubetinget suksess. Fortsatt er Levende Ord et vitnesbyrd for meg om hva Gud kan gjøre gjennom mennesker som er villig til å gå på det de tror på, forteller Leif Jacobsen som var styreleder i menigheten.

Men etter hvert kom skyggene.

– I 2004 merket en de første rystelsene, og det ble åpenbart for mange at noe var i ferd med å skje. I løpet av 2005 ble det enda mer åpenbart.

– Hva var årsakene til at det gikk som det gikk?

– Personlig mener jeg at Levende Ord hadde en innebygget svakhet som først ble åpenbart når presset kom. For mye ansvar og arbeid lå på en mann. Det er ikke meningen at det skal være slik. Enevald ble sliten, trøtt og syk. Han viste åpenbare symptomer på dette, forteller Jacobsen.

VI MØTER JACOBSEN i et glasskledd kontorlokale i Bergens nyoppussede havneområder på Marineholmen. Her arbeider han på fulltid som rådgiver i næringslivet. På fritiden er han pastor i metodistmenigheten Centralkirken. Opp gjennom tiden har han vært pastor både i metodistkirken og pinsebevegelsen. I tillegg har han vært en sentral aktør i trosbevegelsen og var blant annet rektor ved Oslo Kristne Senters bibelskole. Hans doktorgradsarbeid knyttet til personlighetstyper i menighetsplanting har også gjort ham til en viktig del i det tverrkirkelige menighetsplanternettverket DAWN.

– Hva har menighets-Norge lært av Levende Ords havari?

– Jeg tror spredningen av oppgaver og ansvar er noe av det viktigste. Bygg en bred ledelse, ikke en spiss. Jeg tror en er mer på vakt mot en menighetsleder som har en finger med i alt, slik tilfellet var med Enevald.

Jacobsen mener at pastorembetet i Levende Ord bar preg av en gammeltestamentlig kongstanke i stedet for den nytestamentlige tanken om menigheten som en kropp.

– Jeg mener at Livets Ord (svensk menighet, journ. anm) er et eksempel på en pastorstyrt menighet som i større grad fungerer etter nytestamentlige prinsipper når det gjelder ledelse. Ulf Ekman har vært flinkere til å distribuere ansvar til et team. Når pastoren bestemmer alt vil det før eller siden smelle. Og det har det gjort flere steder

enn ved Levende Ord, bare ikke så offentlig, sier teologen.

NÅR UNISONE HURRAROP blir malen er uenighet vanskelig å melde. Den erfarne pastoren er langt fra ukritisk til sin egen rolle i menigheten.

– Det har jeg tenkt mye på. Jeg var en del av leder-teamet i menigheten og burde sagt fra. Flere enn en gang har jeg sittet i møter der jeg har reagert på det som ble formidlet, uten å ha satt ord på det. Jeg anklager meg selv for dette, forteller han.

– Etter Levende Ord har jeg lært at jeg må framelske ærlighet, lytte til de som har motforestillinger mot meg, og være villig til å justere meg etter det. Jeg er blitt mindre skråsikker, og ønsker å bli oppfattet som mer lyttende.

I SPORENE AV DENNE TYPE MENIGHET ligger det i følge Jacobsen både sårede, skuffede og frafalne mennesker. Vekst og framgang blir så viktig at medlemmer kan oppleve å ikke bli hørt.

– Menigheten ble profesjonalisert. Hvordan skal du nå menighetsmedlemmene når du har en stab på 120 årsverk? Vi hadde en effektiv modell, men den var uegnet til å håndtere uenighet og motgang. Det fantes ikke møteplasser eller treffpunkt der uenighet kunne luftes. Det var noe jeg tok opp, uten at det førte til endring.

FORTSATT TROR JACOBSEN at en pastor kan være kalt av

IKKE LETT: Når alle roper hurra er det ikke lett å være den som sier nei, sier Leif Jacobsen, tidligere styreleder på Levende Ord.

Ikke så i fra

Gud til en oppgave eller en visjon. Men pastorens visjon må også være menighetens visjon.

– En pastor må tenke at når et menighetsmedlem kommer med et innspill så må han lytte. Det kan faktisk være Herren som taler. Uenighet må også være lov. Medlemmer må kunne si at dette er jeg ikke med på, dette skjønner jeg ikke. Når alle roper hurra er det ikke lett å være den som sier nei. Dette er ikke først og fremst et menighetsfenomen, men like mye et organisasjonsproblem.

KRISEN PÅ LEVENDE ORD utviklet seg som en kjedereaksjon. Når først noen satte ord på sine opplevelser, ble de møtt med gjenkjennelse fra andre.

– Når én snakket med en annen fikk en gjerne svaret «Oi, du også?». Og når disse to snakket med andre fikk de samme svar. Det hadde blitt lagt et lokk på ærligheten over tid, og dette førte til at når én var ærlig så endte ærligheten opp med å ødelegge hele systemet.

DA KRISEN BLE ÅPENBAR kom Ulf Ekman til Bergen for å gi råd, uten at han lyktes med å løse situasjonen. Lengre ut i prosessen kom menighetens andre tilsynsmann, Colin Urquhart, til byen. Mange har karakterisert Urqharts innhopp som en regelrett katastrofe. Men tilsyn fra eksterne er viktig.

– Jeg ser på Ulfs besøk som en mulighet fra Herren. Han nådde dessverre ikke inn i prosessen, men jeg mener

Enevald gjorde noe klokt ved å ha tilsynsmenn som Bror Spetz, Colin Urquhart og Ekman. Det må også være mulighet for medlemmer å snakke direkte med tilsynsføreren, sier Jacobsen.

KARL INGE TANGEN er førsteamanuensis i praktisk teologi ved Høgskolen for ledelse og teologi. Han forteller at ledelse og forebygging av konflikter i menighet er et av områdene høyskolen har fokus på. Han understreker at han ikke har førstehåndskjennskap til konflikten ved Levende Ord, men forteller at saken har reist en rekke spørsmål.

– Det første spørsmålet jeg har stilt meg selv er hvordan vi best fordeler makt i en menighet. Personlig er jeg for en fordeling av makt. Men selv der øverste autoritet er en gruppe kan medgang føre til det som kalles group think (gruppetenkning). Dersom en liten gruppe mennesker bekrefter hverandres synspunkt over tid kan selv karaktersterke mennesker med etisk bevissthet gå inn i en uniform tenkning, sier Tangen som også er pastor i Filadelfia Oslo.

– Det andre spørsmålet jeg har stilt meg er om en mer aktiv tilsynsfunksjon kunne fanget dette opp før. Det viser i alle fall viktigheten av en tett og nær tilsynsfunksjon.

Det tredje viktige punktet jeg har reflektert over er at ledere lett kan bli ledet inn i et selvbedrag i medgangstider. Det går på at de ikke er klar over hvor sterk makt man besitter. Hvordan kan vi unngå at gode tider leder til at gode ledere får en makt som over tid kan ødelegge disse lederne fordi det for få stiller kritiske spørsmål, eller en form for kritisk lojalitet ikke fremelskes spør teologen.

TANGEN har flere råd for å unngå at grupper eller enkeltpersoner får denne type makt.

– Vær opptatt av å skaffe informasjon fra flere hold. Forny gruppen. Selv om kontinuitet kan være positivt er det viktig å fornye gruppen - eller hente inn perspektiver utenfra på andre måter. Kritisk lojalitet er viktig, det innebærer at det er rom for å komme med kritikk uten at det oppfattes som illojalt. I tillegg vil jeg anbefale å ha kontakt med andre kirker, også dem som er annerledes enn en selv, sier Tangen.

Tekst: EIVIND ALGRØY

AUTORITÆRT: – Jo mer autoritært det blir, dess større sjanse er det for at det faller sammen så lenge man lever i et åpent samfunn, sier Tor Magne Steinhovden som har skrevet masteroppgave om menigheten Levende Ord. Bildet er fra Levende Ord TV i 2003.

Skepsis, motstand og aksept i nabolaget

Etableringen av Levende Ord førte til polarisering i deler av nabolaget rundt menighetslokalene. Noen ble mildere stemt etter hvert, andre valgte å flytte.

DEN MASSIVE medieoppmerksomheten mot Levende Ord førte til at Anders Vassenden valgte å skrive sin hovedfagsoppgave om hvordan folk i nabolaget oppfattet menigheten og medlemmene. Flere naboer hadde protestert da menigheten ble etablert i 1992.

– Jeg ble interessert i hvorfor man ikke ønsket Levende Ord i området, sier han.

De 15 intervjuene til oppgaven foretok han i 1998 og 1999. Det viste seg at mye skepsis handlet om hva

menigheten sto for, mens protestene dreide seg mest om praktiske forhold som parkeringsplasser og bruk av fellesarealer.

VASSENDEN INTERVJUET både folk i et etablert boligområde og folk i et borettslag som sto ferdig bare et par år før Levende Ord ble etablert. I det sistnevnte området kjøpte mange av menighetsmedlemmene hus.

– Jeg sammenliknet hva som skjedde med oppfatningene i disse to nabolagene. I utgangspunktet framsto Levende Ord veldig fremmedartet på alle, og til dels som en avskrekkende og autoritær menighet, sier han.

Flere naboer fryktet ifølge Vassenden at menigheten skulle overta området. Enkelte følte ubehag med tanke på «påtrengende religiøsitet».

– I nabolaget der det bodde folk fra Levende Ord, møttes folk i stor grad som individer. Der så det ut til at holdningene ble polarisert. Noen naboer ble så negativt innstilt til Levende Ord at de flyttet, blant annet fordi de

opplevde at barneflokkene ble splittet. Andre fikk relativisert sin egen skepsis, særlig når det gjaldt enkeltpersoner, men også enkelte ting med Levende Ord, sier han.

SENERE HAR VASSENDEN skrevet doktorgradsavhandling på innvandringsfeltet, med drabantbyer rundt Oslo som utgangspunkt. Det som har slått ham når han har sammenliknet dataene fra de to studiene, er hvor ukjent Levende Ord var som fenomen for naboene da menigheten etablerte seg. De som flytter inn i et flerkulturelt nabolag, har mye klarere forventninger til hva dette innebærer.

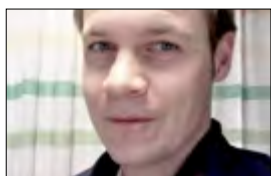
– Mange opplevde at Levende Ord brøt med vanlige hverdagsforventninger, for eksempel om ikke å snakke om tro i hverdagslivet, sier han.

Tekst: TORE HJALMAR SÆVIK

Foto: PRIVAT og DAGEN-ARKIV

– En altoppslugende menighetstilknytning

De veldige visjonene på Levende Ord gjorde Tor Magne Steinhovden så nysgjerrig på menigheten at han skrev masteroppgave om den.

ARBEIDET BLE FERDIGSTILT i 2006, kort før det smalt. I perioden Tor Magne Steinhovden hadde kontakt med miljøet, var det imidlertid fortsatt sterk oppdrift.

– De ville nærmest bygge et imperium, sier Steinhovden, som selv ikke har bakgrunn som aktiv i kristne miljøer.

UNDER ARBEIDET deltok han på møter, besøkte skolen og snakket med både daværende og tidligere medlemmer.

– Det var en veldig oppstemthet og intensitet, forteller han. Som utenforstående fikk han inntrykk av at det var en sterk felles intern forståelse av å være en utvalgt

menighet med en utvalgt leder, som sammen hadde stor betydning.

– Skillet mellom å være innenfor eller utenfor var tydelig. Det var veldig viktig å være innenfor og være lojal, sier han.

PÅ EN KAMUFLERT MÅTE mener han det formidlet at hvis man var kritisk til noe, kunne det være djevelen som brukte en som et redskap for å bryte ned menigheten.

– Jeg snakket med tidligere medlemmer som var blitt frosset ut fordi de ikke hadde vært enige, sier han.

Steinhovden registrerte en meget sterk tiltro til Enevald Flåten som leder.

– Det ble etablert sannheter om at han hadde disse gavene. Dette skulle man ikke stille spørsmål ved, sier Steinhovden.

FOR MANGE AV MEDLEMMENE syntes han virksomheten virket altoppslugende.

– Hele livet besto av å være medlemmer i denne menigheten, sier han.

De han snakket med som hadde gått ut av menigheten,

var sterkt kritiske til det som foregikk der. De mente ifølge Steinhovden at Levende Ord sto for åndelig villfarelse.

STEINHOVDEN OPPFATTET at det på Levende Ord rådet en skeptisk holdning til andre kristne miljøer.

– Disse kompromisset for mye med verden. Den ekte kristendommen var det Levende Ord som sto for, sier han.

Samtidig som holdningen var ekspansiv og åpen mot nye mennesker, med mål om vekkelse og innflytelse i samfunnet både lokalt, nasjonalt og globalt, syntes han at man til en viss grad lot til å ville isolere seg. Sann sett synes han ikke det er så rart at det ble konflikt og krise. Det mener han handler om grunnleggende menneskelige mekanismer som kan gjøre seg gjeldende i flere typer fellesskap.

– Jo mer autoritært det blir, dess større sjanse er det for at det faller sammen så lenge man lever i et åpent samfunn. Gevinsten ved å være med må veies opp mot det man taper, sier han.

Tekst: TORE HJALMAR SÆVIK

«At så mange forlot menigheten, er en sorg jeg bærer på. Min bønn er at de ikke forlater troen på Jesus.»

OLAV RØNHOVDE

Menigheten har «sen

Helt siden Olav Rønhojde tok over som pastor etter Enevald Flåten, har han jobbet med å bygge opp igjen tillit. – I dag opplever jeg at vi er en menighet som lever her og nå, og ikke i fortiden, sier han.

OLAV RØNHOVDE var en av de som våget å konfrontere sin tidligere pastor. Da han selv fikk kall til å ta over jobben, visste han at det ikke var en lukrativ oppgave.

– Den største utfordringen var å klare å samle menigheten om en felles vei videre. Noen var utrygg på lederskapet, andre var skuffet fordi det de trodde på hadde raknet.

Vi møter ham i menighetens lokaler på Kråkenes. Der det tidligere sto Levende Ord med store, høylytte bokstaver, står det i dag Credokirken - i en langt mer lavmælt utgave, ikke så ulik mannen som har tatt over styringen. Med en stab på 12 ansatte, mot 35-40 på det aller meste, har menigheten store areal som de leier ut til andre.

ÅRENE ETTER BRUDET omtaler han som en helbredelsesprosess. Apropos prosess. Det er et ord som Rønhojde bruker flittig når han snakker om hvordan menigheten fungerer. Mens menigheten tidligere var bygd på og knyttet opp til Enevald Flåtens tjeneste, er det i dag mer snakk om teamarbeid og prosesser. Navneskiftet til Credokirken i 2009 var et resultat av det samme.

Når Rønhojde beskriver dagens menighet, bruker han ord som «lave skuldre» i forhold til det de gjør og står i.

Åpenhet er et annet viktig stikkord i oppbyggingen av Credokirken, uten at det betyr at alt skal skje i offentlige møter.

– Hvordan er du som pastor, sammenlignet med Enevald?

– Enhver kristen leder har sin personlighet og sitt kall. Det er ikke sånn at man kan sammenligne en person med en annen, sier han litt unnvikende.

NÅR HAN BLIR BEDT OM å definere hvem han er, bruker han ord som lyttende og inkluderende.

– Hva er din reaksjon på at 1400 har forlatt menigheten og at vi ikke finner de igjen i andre menigheter i Bergen?

– Alle menighetens medlemmer ble berørt av krisen. Rundt 800 hadde ingen tilknytning til Bergen og flyttet til sine nærområder. I overkant av 100 er overflyttet i forbindelse med menighetsplantinger på steder vi har jobbet lenge. Flere har funnet seg andre menigheter i Bergen. Jeg anslår at rundt 300 - 400 i Bergen er uten menighet, og det er veldig beklagelig. På den andre siden gleder jeg meg over at Credokirken har 1200 medlemmer i dag. Krisen vi opplevde kunne resultert i at også disse hadde vært uten menighet.

– Hvordan reagerer du på at mange i dag er desillusjonerte og uten organisert menighetsliv?

– Dette er en sorg jeg bærer på med bønn om at ingen likevel stopper opp i sitt forhold med Jesus. Jeg skulle ønsket at vi kunne hjulpet alle i det som skjedde, men dette ble en umulig oppgave.

ÅRSAKENE TIL AT FOLK DRO er sammensatte, men tidligere medlemmer har pekt på at flere av de som gikk inn i det nye lederskapet, også hadde vært med i det forrige.

– Mange uttrykte mistillit. Det er forståelig, men personlig takket jeg ikke ja til jobben fordi jeg hadde så lyst

ÅPENHET: Åpenhet, fellesskap og relasjoner er noen av stikkordene som brukes om Credokirken i dag. Når pastor Olav Rønhovde blir bedt om å definere hvem han er, bruker han ord som lyttende og inkluderende.

«Hvordan skal vi hjelpe de som er rammet av skuldrene»

på den. For meg ble det et kall å si ja i den situasjonen.

– Så du gikk inn i jobben med ulyst?

– Det er nok mer riktig å si at jeg gikk inn i jobben med åpne øyne. Min motivasjon var først og fremst kjærligheten til de som gikk i menigheten, forklarer han.

I ettertid synes han det er vondt å tenke på ungdomsarbeidet som ble hardt rammet av konflikten, og på de som ledet det.

– Jeg har stor forståelse for de som valgte å gå, sier han.

Selv forlot han et utadrettet, kristent arbeid da han var i begynnelsen av 20-årene, nettopp fordi han hadde mistillit til ledelsen. Det førte ham inn i en form for depresjon, og for en periode besto hele troslivet av Salme 23 i Bibelen.

– Jeg kjente på bitterhet, men etter en tid hørte jeg Den Hellige Ånd tale strengt til meg: «Hva er det du holder på med? Du sitter her og gjør en annen manns problem

i Credokirken

► Tidligere Levende Ord. Har i dag 1150 medlemmer og en visjon om å etterfølge Jesus og gjøre Ham kjent og vise Guds kjærlighet i praksis.

► Misjonsleder Olav Rønhovde overtok midlertidig pastorstillingen ved Levende Ord Bibelsenter i 2006. I 2008 ble han ny hovedpastor for menigheten.

til dine egne. Tilgi han, overlat han til meg og gå videre».

– Det skjedde en omvendelse, og fra den dagen merket jeg at livet vendte tilbake, sammen med drømmene om å tjene Gud. Det tok meg seks år før jeg opplevde at jeg var helbredet, forteller han.

SYNNØVE OG AGNAR WESTLI er blant dem som har fortsatt i etter bruddet. De var med i det forrige lederskapet og har fortsatt en sentral rolle. De medgir

at de var fristet til å forlate menigheten da det stormet som verst, men følte at det bare ville blitt en flukt. Begge opplevde at de skulle være med i oppbyggingsarbeidet. De forundret seg over folk som spurte hva de nå skulle gjøre, når Enevald ikke var der lenger.

– Men hvem er man da bundet opp til? Til menigheten eller til personer? undrer de. De sammenligner bruddet med en skilsmisse, der man mister noe av fotfestet og det man har trodd på og stolt på.

– Hvilke forskjeller ser dere mellom før og nå?

– Vekten på fellesskap og relasjoner er en annen. I dag kan folk si hva de føler og tenker. Det er en prosess som pågår hele tiden, og det er livsviktig.

At de valgte å bli, har hjulpet dem å bearbeide det som skjedde, mener de.

– Skulle vi vært opptatt av det som var, så hadde vi ikke vært der vi er i dag, mener de.

Mens mange har mistet troen på en organisert menighet, så har Synnøve tvert imot fått større tro.

– Jeg har blitt mer og mer bevisst på at menigheten er Guds redskap i verden. Jesus sa om seg selv: «Jeg bygger min menighet». Det har blitt klarere for meg, så hva annet kan jeg gjøre enn å koble på, spør hun.

Tekst: JOHANNA HUNDVIN ALMELID

Foto: HANNE KRISTIN PEDERSEN

BISATT: Tidligere statssekretær og ekspedisjonssjef for Arbeiderpartiet, Karin Stoltenberg bisettes fra Vestre gravlunds nye kapell i Oslo tirsdag. FOTO: HEIKO JUNGE, NTB SCANPIX

Samlet for å ta farvel med Karin Stoltenberg

Kongeparet, regjeringsmedlemmer og et fullsatt kapell var samlet tirsdag for å ta farvel med Karin Stoltenberg.

Karin Stoltenberg, statsminister Jens Stoltenbergs mor, døde natt til onsdag 17. oktober, 80 år gammel. Hun bisettes i en borgerlig seremoni fra Vestre gravlunds nye kapell i Oslo tirsdag ettermiddag. Kapellet var så fullt at mange måtte stå.

Seremonien ledes av Åse Kleveland. Karins ektemann Thorvald og alle parets tre barn Camilla, Jens og Nini skal tale under bisettelsen. Helga Hernes er også en av talerne, og skuespiller Henrik Mestad skal lese to dikt.

Det blir også flere musikal-

ske innslag. Arve Tellefsen åpnet seremonien med å framføre «I ensomme stunder». En ung strykekvartett fra Barratt Due står også på programmet.

Karin Stoltenberg huskes som en kvinne som trivdes best utenfor rampelyset, samtidig som hun var en av hovedarkitektene innen norsk familiepolitikk på 1970-tallet. Hun regnes som en pioner i arbeidet for kvinner og likestilling.

Gjennom sin lange karriere i statsapparatet var hun både ekspedisjonssjef og statssekretær i flere departementer. Hun jobbet for Norad og Røde Kors, og var aktiv i FN's arbeid for å bedre kvinners stilling i utviklingslandene. NTB

Norske barn giftes bort i skjul

■ Røde Kors kjenner til 249 tilfeller der barn fra Norge er tvangsgiftet eller utsatt for trusler om tvangsekteskap, til tross for at dette er ulovlig. Organisasjonen er redd mørketallene er store.

I perioden 2008 til 2011 mottok Røde Kors-telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse henvendelser angående 1.396 personer. Av disse var 52 jenter og gutter under 18 år som allerede var giftet bort mot sin vilje:

– Vi i Norge tenker lett at dette er noe som skjer i andre land, men det skjer faktisk med barn bosatt i Norge også, sier Anne Marte Stifjeld, prosjektleder for denne telefonsjeneren. NTB

H og Frp vil fjerne hjemfallsretten

■ Høyre og Fremskrittspartiet åpner for å fjerne hjemfallsretten som sikrer et framtidig statlig eierskap til norske vannkraftressurser som i dag er på private hender.

– Vi mener det må være mulig for industrielle eiere og kommuner å eie vannkraftproduksjon i Norge uten at dette skal tilfalle staten på et seinere tidspunkt. I praksis innebærer dette å oppheve hjemfallsretten, sier Høyres Nikolai Astrup til Klassekampen. Holdningen kommer fram i førsteutkastet til partiprogram, men Astrup understreker at det er ulike synspunkter innad i Høyre og at saken først vil bli avgjort på landsmøtet i mai. NTB

GROBUNN: Til tross for krisen i Levende Ord og i flere andre karismatiske menigheter, er Ommund Rolfsen s

– Viktig å være

– Det er viktig å være på vakt overfor sterke ledere og overspent trosliv, men vi reagerer langt sjeldnere når ingen vil lede og troslivet blir slapt eller kaldt, sier Ommund Rolfsen, leder for Naturlig Kirkevekst.

JOHANNA HUNDVIN ALMELID
johanna.hundvin.almelid@dagen.no

I Velsignet Helg lørdag skrev vi at over tusen står uten menighet etter konflikten ved Levende Ord i Bergen i 2006. Menigheten var en av mange på 90-tallet som ble etablert med en sterk pastor på topp. Ifølge **Ommund Rolfsen** har de fleste enten lagt ned eller blitt

FAKSIMILE AV DAGEN 27. OKTOBER 2012

fusjonert med andre menigheter. – Så lenge en menighet ledes av alminnelige mennesker, er det godt at det er flere som leder den. En sjelden gang dukker det opp ualminnelige mennesker som greier å ta et større ansvar uten at det blir usunt, sier han.

Han peker på Åge Åleskjær og

FAKTA

Uten menighet

- I Velsignet Helg lørdag skrev vi at 1.395 medlemmer, foruten barn og ungdom, har meldt seg ut av Levende Ord/Credokirken siden 2004. Svært få har meldt seg inn i andre frikirker i Hordaland.
- Flere forteller at de har mistet troen på organisert menighetsliv, men at de er med i et mindre kristent fellesskap.

Oslo Kristne Senter som en viktig premissgiver og inspirator til at det ble startet opp menigheter med en sterk leder på topp på 90-tallet. Og Åleskjær hentet sine impulser fra Tulsa og Kenneth Hagin da han stiftet OKS i 1985.

Ifølge Rolfsen er et viktig kjennetegn ved en levedyktig menig-

sitt inntrykk at karismatisk trosliv har langt bedre grobunn i dag enn for 20 år siden. FOTO: DAGEN-ARKIV

re på vakt

het at den ledes av en gruppe, et elderåd eller et menighetsråd.

Flere ledere

– Noe av svaret på hvorfor det gikk så bra med Levende Ord er jo Enevald Flåten. Og noe av svaret på hvorfor det gikk så galt, er også Enevald Flåten. Flere ledere gir en sunn balanse som i det lange løp tjener menigheten. Som regel vil én få større innflytelse enn de andre, selv når det er et kollektivt lederskap. Hvis alt skal være demokratisk med millimetermål, skjer det ingen fremgang.

Rolfsen ramser opp åtte kjennetegn for det han mener er en sunn menighet: Utrustende lederskap, nådegavebasert tjeneste, engasjert trosliv, hensiktsmessige strukturer, inspirerende gudstjenester, livsnære grupper, behovsorientert evangelisering og varme relasjoner.

Ikke sort-hvitt

Selv om tallmaterialet som Dagen sitter på viser at mange av de som del-

tok i Levende Ord er uten menighet i dag, mener Rolfsen at bildet ikke er så sort-hvitt som Dagen vil ha det til.

– Hvor mange av de nominelle medlemmene var passive før bruddet? Kan hende var den andelen mindre i Levende Ord enn i andre menigheter, men det vet ingen. Ingen vet heller hvor alle disse bor i dag. Noen av dem tilhører husmenigheter. Det som i alle fall er sikkert er at det har skjedd en oppblomstring av livsnære grupper og husfelleskap de siste ti årene.

Du finner dem i menigheter, men også utenfor.

Til tross for krisen i Levende Ord og i flere andre karismatiske menigheter, er Rolfsen sitt inntrykk at karismatisk trosliv har langt bedre grobunn i dag enn for 20 år siden, og at det er mer av det i alle typer menigheter – frikirkelige, men også innen Den norske kirke.

– Jeg tror det har skjedd en økende verdsetting av mangfold i troslivet, og at det uttrykkes ulikt. Kanskje skyldes

det større åpenhet for følelser i sin alminnelighet.

Tenk om..

Etter å ha lest artiklene i Velsignet Helg lørdag, skriver **David Åleskjær** følgende på sin blogg: «Tenk om disse folka finner tilbake til et fellesskap igjen! Ikke slik å forstå at alle som har

en tro nødvendigvis må tilhøre det noen litt nedlatende ynder å kalle «organisert religion». Samtidig tror jeg det er mange ensomme ulver der ute i dag som lengter

etter fellesskapets varme. De trenger å merke at det faktisk finnes maaange menigheter som klarer å kombinere brennende hjerter med senkede skuldre», skriver han. DAGEN

Samarbeid i alle retninger

To av damene bak etableringen av den rødgrønne regjeringen i 2005 har i høst gitt ut sine politiske minnebøker. Vi noterer heftige meldinger fra både Kristin Halvorsen og Åslaug Haga og at uenigheten om gjennomslag for de små er ganske stor.

Kristin Halvorsen skriver sier at SV har fått gjennomslag for sin politikk på område etter område. Problemet er bare at velgerne ikke ser det. Da regner hun antageligvis en annen tidligere partileder med i velgermassen. For Åslaug Haga mener at hovedproblemet med dagens regjeringssamarbeid er at SV og Senterpartiet har fått for lite gjennomslag for sin politikk og etterlyser et mer raust Arbeiderparti.

Hagas løsning på problemet er en oppfordring til de tre samarbeidspartiene om å starte forhandlinger om et felles politisk program for neste fireårsperiode. Programmet skal selvsagt gi SV og Sp betydelig gjennomslag.

Det er en underlig oppfordring sett på bakgrunn av at de små partiene i regjeringen virkelig sliter med oppslutningen for tiden. Dersom de er ute etter å gjemme bort egen politikk, og frasi seg mulighetene for egenmarkeringer i valgkampen, så er en slik felles politisk plattform før valget en skikkelig vinner.

” Når hun har hjertet sitt i det prosjektet er det vanskelig å se at hun kan ha et like kjærlig forhold til sentrum

En annen underlig slutning fra den tidligere statsråden og lederen i Senterpartiet, er at hun i boka tar til orde for at sentrumspartiene bør inngå et formalisert samarbeid og opptre som blokk i regjeringsforhandlinger, enten det blir mot høyre eller venstre. Men hvordan skal de tre partiene gjøre det samtidig med at Senterpartiet binder seg til en politisk plattform på den sosialistiske siden for de neste fire årene?

Vi ser hovedprioriteringen til Haga i boka: At de rødgrønne skal bli gjenvalgt ved stortingsvalget neste høst. Hun påpeker overfor NTB at det er langt fram og at det er fullt mulig å oppnå fornyet tillit.

Dessuten beskriver hun boka som en «kjærlighetserklæring til det rødgrønne prosjektet». At Haga har et nært forhold til det prosjektet har ingen vært i tvil om siden vi så henne for syv år siden da hun strålte om kapp med høstsola og la fram regjeringsplattformen for den første rødgrønne regjeringen.

Når hun så til de grader har hjertet sitt i det prosjektet er det vanskelig å se at hun kan at like kjærlig forhold til en ny sentrumsblokk.

Det sentrumssamarbeidet Haga har i tankene er likevel ikke en helt uavhengig blokk som kan forhandle enten til høyre eller venstre. For til NTB sier hun at et sentrumssamarbeid slik hun tenker det ikke «kan gå andre steder enn mot venstre».

Da blir det jo enda klarere hva hun mener med å gjenreise sentrum som en samlet politisk blokk. De tre partiene skal samlet inngå i et samarbeid på venstresiden og gjøre det letter for Sp å være regjeringens eneste moderate alibi.

Den rollen vil nok både KrF og Venstre betakke seg for. Dessuten har de begge slått fast allerede at de foretrekker et regjeringssamarbeid på den andre siden av den politiske fargeskalaen.

SAMFUNNSKOMMENTAR

TOR WEIBYE, tor.weibye@dagen.no

Flest karismatiske i «Gud

Siden 2007 har Bymisjonssenteret i Tøyenkirken og Kirkens SOS drevet et terapeutisk arbeid for «Guds brente barn». Over 50 prosent av de som har deltatt har bakgrunn fra en kristen karismatisk menighet.

JOHANNA HUNDEVIN ALMELID
johanna.hundvin.almelid@dagen.no

Sammen med Jorunn Askerød har Gunnar Kristiansen ledet arbeidet siden starten

– Det var noen i gruppen som foreslo at vi skulle kalle den «Guds brente barn», for det var slik de opplevde det, forteller presten.

I disse årene har de hatt åpne seminar, enkeltsamtaler og grupper for flere hundre mennesker.

Ifølge Kristiansen er det stor variasjon i hvem som deltar på gruppene, men i overkant av 50 prosent kommer fra karismatiske menigheter. De resterende består av tidligere Jehovas Vitner, Smiths Venner, pårørende av barn som sitter fast i et sterkt miljø i USA, en fra et katolsk kloster og noen med bakgrunn fra læstadianismen i Nord-Norge.

– Erfaringene de sitter med er entydige, også om du ser på det i et internasjonalt perspektiv, mener Kristiansen.

Ulike faser

Felles for de som har forlatt sterke, karismatiske menigheter er at de har vært gjennom ulike faser. I den første bombarderes de med kjærlighet, empati, støtte, og mange får nok en følelse av at de har funnet sin plass.

– I neste fase opplever de at det settes et skarpt lys mot livsstil og leveregler, og for mange blir det etter hvert diffuse bånd mellom menigheten og familien. Familienstrukturen blir nesten invadert. Mors og fars regler blir tidvis overprøvd av menighetens ledelse, som gjør det forvirrende for et barn å vokse opp fordi det ikke lenger vet hvem det er som lager grensene for det. I neste fase blir de invadert, og menighetens lover og regler tar over.

Kristiansen viser til norsk og internasjonal forskning når han sier at det ser ut til å utvikle seg to personlighetstyper i en menighet

FAKTA

Guds brente barn

- ▶ Et arbeid for mennesker som opplever å ha vært utsatt for usunn og skadelig forkynnelse og/eller menighetsfellesskap.
- ▶ Målet med gruppen er å gi rom for bearbeidelse og ny innsikt av krenkelser, skader og sår den enkelte har opplevd.
- ▶ 65 prosent av de som har deltatt på gruppen er kvinner. De fleste er i alderen 25-40 år.
- ▶ Rundt 50 prosent finner sin plass i et nytt, kristent fellesskap.

med sterk styring; de narsissistiske, som befinner seg i rampelyset og som trenger bekreftelse, og de passivt avhengige som kan oppleve at det blir stadig mer skummelt å skulle ta egne avgjørelser.

– Man må alltid spørre om råd før man tar en beslutning, og som regel er den i tråd med det rådet ledelsen gir. For ellers kan det komme sanksjoner, sier han.

Historier

Kristiansen har hørt historier om menighetsledere som har gitt råd om bilkjøp, og som har kommet med innspill om hvem som burde inviteres som gjest i bryllup.

– I tillegg har vi notert oss at det er et bestemt følelsesregister som er tillatt i slike menigheter, fører han til, og gir et eksempel fra en stor, kristen sentermenighet. Da en ungdom på 14 fikk beskjed om at hun hadde fått kreft, fikk menigheten beskjed om å bare synge lovsanger, for jenta skulle jo bli frisk. Og da hun senere døde, ble det ikke gitt rom for å sørge, for nå var hun frelst og hjemme hos Gud.

– Det man sier i en slik situasjon, er at sorg, tristhet og tårer er forbudt i en slik forsamling. Da kan det utvikle seg det man kaller en nevrotisk kultur, der angsten får utvikle seg.

Kristiansen ser en tendens til at de som har gått ut kan bli like fanatiske i å prøve å berge de andre ut, som lederne i menigheten de forlot. I gruppen jobbes det også med å hjelpe deltakerne til å anerkjenne det gode de møtte i menigheten; kjærlighet og varme.

– Det er viktig at de får lov til å kjenne på savn og lengsel etter det

FANATISKE: Gunnar Kristiansen ser en tendens til at de som har gått ut, kan bli like fanatiske i å prøve å berge de andre ut, som lederne i menigheten de forlot. FOTO: JOHANNES REINDAL

som var godt. Mange kan oppleve at det nærmest er forbudt å snakke om de gode tingene, fordi familie

og venner sier de er heldige som har kommet seg ut. Mens de som har gått ut, kanskje går og bærer

på frykten for å gå forta. Hvis de ikke får delt det med noen, kan de bli depressive. DAGEN

Uten nyanser, ingen fremdrift

– Man kommer ikke videre i livet før man evner å nyansere, sier Arne Tord Sveinall, leder for Sjelesorginstituttet ved Modum Bad.

JOHANNA HUNDEVIN ALMELID
johanna.hundvin.almelid@dagen.no

Sveinall ser en tendens til at de som går ut av en menighet, får et sort-hvitt syn på menigheten og livet utenfor. Han oppfordrer derfor til å prøve å skille mellom det som var bra, og det som ikke var bra.

Sjelesørgeren deler Gunnar Kristiansens erfaring med at vel 50 prosent av de som oppsøker hjelp

har bakgrunn fra karismatiske menigheter.

– Men da må man samtidig presisere at denne gruppen i utgangspunktet er nokså stor, sier han.

Ideal og virkelighet

I perioder har Sjelesorginstituttet fått tre henvendelser i uken som berører dette emnet; fra utmeldte, pårørende, presse eller noen som skal skrive en hovedoppgave. Til stadighet kommer det mennesker som bor på Modum en stund etter å ha brent seg på ulike typer ekstrem religiøsitet.

– Hvilke erfaringer er det som går igjen?

– Ofte har det vært et misfor-

hold mellom idealer og det livet man lever. Idealene som kan gå på helse, velstand, lykke og det å følge en leder. Demokrati har dårlige kår i flere av disse forsamlingene, og hvis man da kommer på kant med lederen, blir det vrient.

Sveinall vil ikke svare på om de opplevde større pågang etter bruddet ved Levende Ord i 2006. Men generelt kan han si at de merker ekstra stor pågang når

temaet får mye omtale i media.

Det primære behovet for de som oppsøker Modum er å fortelle om det de har opplevd.

– De kan ha levd i et miljø der mye skal forties, og med krav om å være vellykket. Når det hele sprekker har man derfor et behov for å snakke om livet slik det egentlig er.

Noen er desillusjonert, fordi de hadde så stor tillit til lederen, og tenkte at det var dem selv det var

noe galt med. Når man er i en slik situasjon har man behov for å sortere: Hva er mitt ansvar? Og hva er andres ansvar? Hvem er jeg? Og hvem er de andre? Hva har skjedd?

Noe gikk galt

Sveinall påpeker at de er flotte mennesker som vil noe med livet sitt, men at noe gikk galt på veien.

Hvor stort tapet opplevdes etter å ha forlatt menigheten, avhenger av flere faktorer: Om man har vært der i mange år, og hvilke behov man fikk dekket der.

– Er de åpne for å oppsøke et annet kristent fellesskap?

– Noen av dem må gå en runde og trenger kanskje en periode der

Ofte har det vært et misforhold mellom idealer og det livet man lever.

ARNE TORD SVEINALL

Is brente barn»

FAKSIMILE
FRA DAGEN
LØRDAG 27.
OKTOBER

de ikke er med på noe. Enkelte har nok blitt vaksinert mot nye, kristne fellesskap, og mot fellesskap generelt. Alt fra foreldreutvalg til 17.mai-komité. Grupper kan for en del være assosiert med manipulasjon. Noen ganger ser vi at de finner seg en ny menighet av en annen variant.

Sveinall tror strukturen i en menighet er avgjørende for om en menighet blir sunn eller usunn. Selv har han lagt merke til unge pastorer som bruker uttrykket «min menighet».

– Det tror jeg er en dårlig setting, for ingen pastor eier menigheten. Det er et fellesskap. DAGEN

SORT-HVITT: Arne Tord Sveinall ser en tendens til at de som går ut av en menighet, får et sort-hvitt-syn på menigheten og livet utenfor. FOTO: TOR-HELGE GUNDERSEN

Bibler til Kina

– mange venter fortsatt på å få sin egen bibel

Verdens største bibeltrykkeri ligger i Nanjing i Kina. Det har kapasitet nok til å gi Kina alle de biblene det er behov for!

Men vi mangler penger til bibelpapir!

Givere i Norge har i flere år skaffet bibelpapir til flere hundre tusen bibler i året!

Din gave kan gjøre det mulig å øke dette.

Det er mange kristne i Kina som sier takk til Norge for biblene de har fått.

Den kinesiske kirkes vekst er en velsignelse

Hvert år trykkes det over 4 millioner bibler på kinesisk. Behovet er stort for flere bibler til Kina!

Gi din gave til konto 3000 16 16869

Telefon 22 93 27 32 | bibelmisjon@bibel.no

Bibelselskapet

Gi Bibelen til Kina - www.bibel.no

Politiet setter foten ned mot radikale islamister

■ Politiet samordner nå sine ressurser for å få bukt med det gryende miljøet med radikale islamister som er i ferd med å etablere seg.

– Vi ser en stadig mer offensiv opptreden fra et begrenset miljø som forherliger voldsbruk. Dette er en broket sammensatt gjeng med forskjellig bakgrunn der man av og til kan tvile på om det er religion som er det sentrale, sier seksjonsleder for organisert kriminalitet i Oslo-politiet, Einar Aas, til TV 2. Aas sier at Oslo politidistrikt også vil ta for seg ulovligheter i det offentlige rom samt forhindre rekruttering. Politiet har gitt arbeidet høy prioritet. NTB.

PST ber om utvidet fullmakt til avlytting

■ Politiets sikkerhetstjeneste vil ha økt adgang til å bruke skjulte tvangsmidler som avlytting og husransaker – uten å måtte gå veien om domstolene på forhånd.

Forslaget inngår i Justisdepartementets høringsnotat om endringer i terrorlovgivningen. Det nasjonale statsadvokatembetet er kritisk til ønskene fra PST.

– Den såkalte hastekompetansen til PST-sjefen er i dag veldig begrenset. Nå ber man om nye mer. Prinsipielt mener vi det er en fordel med legalitetskontroll i forkant. Det kan hende PST har gode grunner for sitt forslag, men det bør i alle fall grunnis bedre, sier statsadvokat Geir Evanger til NTB. Begrepet «skjulte tvangsmidler» rommer en rekke inngripende tiltak som kommunikasjonsavlytting, innhenting av telefontrafikkdata samt hemmelig ransaking og beslag. NTB

Regjeringen bygger ikke kollektivfelt som lovet

■ Mellom 2010 og 2013 lovet regjeringen å bygge ni kilometer med kollektivfelt på riksveiene. Bare fem kilometer er bygget. I Nasjonal transportplan for perioden 2010-2019 legger regjeringen opp til bygging av 80 kilometer med kollektivfelt på riksveiene, men mesteparten av dette skal bygges i slutten av perioden. I løpet av de tre første årene skulle ni kilometer bygges, men nå er det klart at man ikke når målet. I henhold til neste års statsbudsjett blir bare fem kilometer bygget, skriver Aftenposten.

– Jeg er ikke fornøyd med antall kilometer kollektivfelt vi har fått bygget. Vi ligger etter det som var vår egen ambisjon. Og det som skal bygges neste år, imponerer ingen, sier statssekretær Lars Erik Bartnes (Sp) i Samferdselsdepartementet. Han legger imidlertid til statsbudsjettet kun gjelder riksveier, og at det noen steder blir bygget kollektivfelt på fylkesveier. Bartnes avviser at det er pengemangel som er årsaken. NTB

SIDE OM SIDE: Olga og Enevald Flåten side om side, slik man er vant til å se dem. I underkant av 100 mennesker var møtt fram for å høre Enevald.

– Bergen trenger en

På et visjonsmøte i Bergen lørdag sa Enevald Flåten at han vil bygge en Jesus-kultur som får tilbake Guds nærvær i byen.

– Trenger Bergen en ny menighet? Å ja, mange, svarte han.

JOHANNA HUNDVIN ALMELID
johanna.hundvin.almelid@dagen.no

Ti minutter før det annonserte visjonsmøtet skal begynne, er det glissent med folk i aulaen på Gimle skole. Den tidligere pastoren i Levende Ord står ved døren og tar imot folket. Han virker spent og går litt rastløs fram og tilbake. Lenger framme i lokalet står kona, Olga, og småprater. Snart med den ene og snart med den andre.

– Jeg er udelte positiv, kommer det uoppfordret fra en kvinne Dagen snakker med. Hun legger ikke skjul på at «dette har hun ventet på lenge».

Eldrid Nystøl har også satt av

FAKTA

Enevald Flåten

- ▶ Enevald Flåten startet opp menigheten Levende Ord i Bergen for 20 år siden, men måtte gå etter mye turbulens i 2006.
- ▶ Lørdag var han tilbake i Bergen for å snakke om sine visjoner for byen.
- ▶ Møter var i aulaen på Gimle skole. I underkant av hundre stykker hadde møtt opp for å høre Enevald.

helgen til møtene med Flåten. – Det er mitt håp at han skal starte en ny menighet i Bergen, sier hun. Nystøl var aldri medlem av menigheten Levende Ord, men fikk en gang et kunnskapsord av Enevald som rørte henne dypt.

– Jeg er overbevist om at han blir mye brukt av Gud til å fremme Guds kjærlighet og nåde. Det han har gått gjennom, har bare styrket

han som menneske og som leder, mener hun.

Avventende forventning

Ti over tolv er møtet i gang. Foreløpig uten Clive Urquhart og familien som kommer fra England for å stadfeste Enevalds kall til å plante noe nytt i Bergen. Glenn Rasmussen varmer opp med en stillferdig lovsang som varer og varer. Forsamlingen synger med, men det er langt mellom hallelujarop, og det er ingen høylydt tungetale. Man kan merke en viss forventning. Litt avventende, riktignok, og for en utenforstående kan det virke som både Enevald og forsamlingen trenger litt tid på å finne tonen.

Flåten sier ikke med rene ord at han kommer til å starte en nye menighet i Bergen, og når Dagen spør, lyder svaret: – Det ligger vel i kortene.

Men alt som blir sagt peker i retning av at han kommer til å starte noe nytt, uten å kopiere det han har gjort tidligere.

– Hva kan vi lære av fortiden? Jo, at vi var mer preget av kon-

feranser, aktiviteter og møter enn mennesker, slår han fast, og snakker med stor iver om å se enkeltmennesker. Se dem og be-tjene dem. Befri Guds folk ut av treldom, religiøsitet og aktivitet og inn i Guds grenseløse nåde og kjærlighet. Ta åket og byrden bort fra folk til å bli aktivisert i alle mulige aktiviteter som ikke bærer frukt.

Enevald forteller at han ikke er fornøyd med å sitte på en askehaug og minnes det som var.

Personlige erfaringer

De som venter at han skal dele sine visjoner, går kanskje skuffet hjem, for et stykke ut i møtet gjør han det klart at han ikke vil snakke om visjoner, i fare for at visjonen skal bli så sentral at den kan komme til å skjule Jesus.

– Mennesker må få et personlig møte med Jesus fra Nasaret, og det må skapes en atmosfære av åpenbaring og tilbedelse av Jesus. Drømmen er å se en menighet full av Guds kjærlighet som praktiserer det, og som ikke bare taler om det, slår han fast.

ald dele sine visjoner for Bergen. FOTO: JOHANNA HUNDVIN ALMELID

n ny menighet

Han deler noen av sine personlige erfaringer etter bruddet i 2006. En tid som har vært preget av dype depresjoner og tvil på om han i det hele tatt var frelst.

– Når jeg står her, er det som et levende bevis på at Gud alltid er der. Jeg har gått gjennom ild og vann og litt til. Jeg så ingen framtid, men likevel er det noe dypt der inne som sier at «jeg som begynte den gode gjerning, skal fullføre mitt verk».

I dag kan jeg stå og si at Jesus har vært trofast. Han har tatt meg gjennom livets stormer og over på den andre siden.

Han forteller om en konkret kallsopplevelse og uviljen mot å dra tilbake til Bergen. Reaksjonen fra Olga var også udelt negativ: «Aldri i livet!» Men en tid senere kom hun og sa: «Jeg er klar!»

”

Dette er det som Herren la inn i meg; å få nærværet tilbake. Hvor er nærværet av Jesus?

ENEVALD FLÅTEN

Nå bryter det ut applaus i forsamlingen, og Enevald begynner å bli varm i trøyen. Han tøyser litt, ler og har folks fulle oppmerksomhet.

Få nærværet tilbake

I talen understreker Flåten at han velsigner hele Kristi kropp og at han ikke starter opp noe i «konkurrans» med andre menigheter.

– Men dette er det som Herren la inn i meg; å få nærværet tilbake. Hvor er nærværet av Jesus? I seks år har jeg reist fra menighet til menighet, men jeg finner det ikke. Jeg hører fine prekenes, og ser fine programmer og aktiviteter, men det som forvandlet mitt liv da jeg var uten håp, var Herrens nærvær. Det satte meg i frihet.

Med bakgrunn i fortellingen

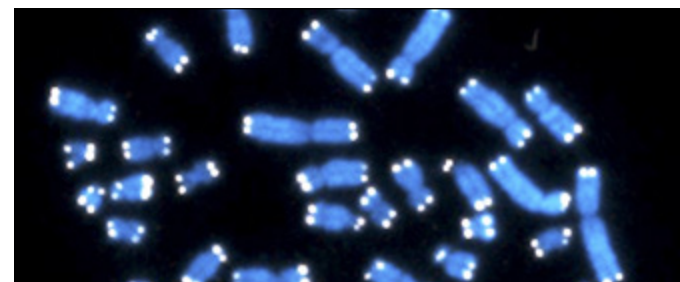
om Moses og tornebusken, taler han om det fantastiske som skjer når tid og hensikt møter hverandre, og underforstått er det en slik tid som står overfor nå.

Etter pausen tar Clive Urquhart ordet. Han representerer menigheten Kingdom Faith Church, og forteller at de står sammen med Flåten i det han vil gjøre i Bergen. Han snakker om en ny start i Bergen og sier at Gud vil gjøre noe nytt. Han oppfordrer de fremmøtte til å gjøre en pakt. Ikke bare med Gud, men med hverandre og med byen.

– Vi er her fordi vi vil være en del av det Gud gjør. Og det han gjør, kommer til å bli større enn en liten gruppe mennesker. Dette er såkornet som kommer ned i jorda, og som Gud vil la det vokse noe nytt av, sier han.

Litt over tre er visjonssamlingen over. Nesten en time tidligere enn det som var annonsert.

– Det er et mirakel av meg å bli ferdig en time før tiden, så det må jo ha skjedd noen forandringer, sier Enevald Flåten og ler. DAGEN

ARVER DÅRLIG LIVSFØRSEL: Forskere har funnet ut at dårlig livsførsel kan skru av gener som beskytter mot blant annet kreft. Bildet viser kromosomer hos menneske, hvor DNA-et er lagret. FOTO: AP PHOTO/NTB SCANPIX

Livsstil kan endre genenes innstillinger

Noen gener er som av- og på-knotter, og dårlig livsførsel kan skru av gener som beskytter mot blant annet kreft. Heldigvis kan epigenetisk forskning hjelpe oss å aktivere genene igjen.

Kunnskapen om endringer i gener kalles epigenetikk. Forskning viser nå at epigenetisk effekt kan gå i arv i tre-fire generasjoner. Det betyr at om du fører en livsstil som påvirker om genene dine er på eller av, kan endringen overføres til dine barn, barnebarn og kanskje til og med til oldebarn.

– Vi ser i dag en økende forekomst av lungekreft blant ikke-røykere. Det kan kanskje forklares med at de har hatt storrykere som besteforeldre. Besteforeldrenes røykevaner kan ha skrudd av gener som beskytter mot lungekreft, og så har det avslåtte genet gått i arv til barn og barnebarn som blir disponert for krefttypen, sier professor Tim Spector ved King's College London til NTB.

Tvillingstudier

Spector er anerkjent forsker på

epigenetikk og har gitt ut boka «Identically Different. Why You Can Change Your Genes». Studier av identiske tvillinger er sentralt i epigenetikk.

– Identiske tvillinger har samme arvemateriale. Folk flest tror at det betyr at de har like preferanser og at de vil få samme sykdommer. Sannheten er at dette hører til unntakene, sier Spector.

Han har studert ulikhetene hos tvillingpar og funnet at selv om genene er identiske, kan mange av dem være aktive hos den ene og passive hos den andre.

– Det kan kanskje forklare hvorfor den ene tvillingen får kreft og den andre ikke eller hvorfor den ene lider av depresjon og den andre ikke.

Siden oppdagelsen av gener og DNA har man funnet mange tusen gener knyttet til over hundre forskjellige sykdommer. Men å ha et gen som disponerer for kreft betyr ikke nødvendigvis at man får sykdommen. Ifølge Spector finnes det allerede fire epigenetiske medisiner som aktiverer gener som beskytter mot leukemi. NTB

Tidens mest omfattende høring i Stortinget

Kontrollkomiteen forbereder tidens mest omfattende høring.

Gjennom fem dager i november skal det spørres og graves i høringssal 1 i Stortingets komitéhus. Stikkord er plassering av ansvar for alt som gikk galt før, under og etter 22. juli.

Tusenvis av sider med beskrivelser og forklaringer om terrorhandlingene gir en historisk mulighet til å stille inkvisitoriske spørsmål til forhenvede og sittende statsråder, etatssjefer og toppbyråkrater. Statsministre blir ikke spart, både Jens Stoltenberg og Kjell Magne Bondevik er innkalt.

En ti uker lang rettssak, en ytterst grundig og allment anerkjent rapport fra Gjörv-kommisjonen, forklaringene til 29 toppledere i forvaltningen, konklusjonene fra den særskilte Hareide-komiteen på Stortinget – faktagrunnlaget må sies å være til stede.

Kontroll- og konstitusjonskomiteens leder, Frps Anders Anundsen, betegner arbeidet

som veldig omfattende.

– Det er en vanvittig mengde bakgrunnsmateriale. Utfordringen er å ikke bli for detaljert, men holde blikket på hovedsporene. Kontrollkomiteen har aldri stått overfor en oppgave av et slikt omfang. Men saken er moden, det er greit å komme i gang, sier Anundsen til NTB.

Politiet

Aps Martin Kolberg mener at politiets handlinger og vurderinger blir et hovedspor. Han synes også at problemene rundt Grubbegata er viktige, men at det er blitt vel mye oppmerksomhet rundt dette.

– Det overordnede oppdraget er å kartlegge årsakene og plassere det parlamentariske ansvaret. Gjörv-kommisjonen har kartlagt forløpet, men nå gjenstår den politiske behandlingen i Stortinget. Kontrollkomiteen skal ikke opptre som en ny kommisjon, sier Kolberg. NTB